

Se **Helgona sn.**

Aspö sn. TK 10HNV NO

Av en romansk stenkyrka från 1100-talet, förlängd mot öster på 1300-talet, kvarstår västtornet samt västra och norra väggarna.

- 1 **Frösta.** Fornborg. (Aspö 89:1) Krönläge. 25-35 m öh. 65988-15748
Haget. Har samband med fornborgen 2 Säby. 11,3 km N Abborrhberget. 10HNV 6596-1567
- 2 **Rosendal.** Fornborg. (Aspö 215:1) ”I SÖ finns på vallen en närmast rund stensättning(?), 9 m diam, 0,4 m h.” RAÄ 10H NV 65906-15692
- 3 **Stenby skans.** Fornborg. (Aspö 140:1) Tosterön. 900 VNV Enhammar. ”På bergklacken i S, son ugör fornborgens högsta ounkt finns en stensättning... Terrasserna som låg i jämnhöjd med vattennivån under vendeltid kan ha ingått i en anlagd kaj med byggkonstruktioner och förådsbyggnader.” RAÄ. 5-25 m öh. 10HNV 65870-15687.
- 4 **Säby.** Fornborg (Aspö 20:1). ”Bart berg med grunda skrevor.” GF s 89. Mellan Säby och Agnesund. 12 10HNV 65988-15672
- 5 **Trolludden.** Stensättning. (Aspö 36:1). 10-15 m öh. 4 km NNO Abborrhberget. 10HNV 65946-15713
- 6 **Vadholm.** Fornborg. (Aspö 61:1). ”Bart berg och jordavlagringar I SO.” GF s 89. 12 km N Abborrhberget.. 10-25 m öh. 10HNV 65978-15714
Valklov. 12,6 km S Hummelsta. 10HNV 6599-1566

Bettna sn. TK 9GNO 9HNV

En romansk stenkyrka från 1100-talets slut.. Tornet byggdes 1902
Brunnsta. Intill Valinge och Valskog. 1,6 km NV Bettna. 9GNO 6533-1546
Brännudden. 9,8 km SO Forssjö. 9GNO 6533-1536

- 7 **Erikslund.** Fornborg? (Bettna 364:1). ”Den obetydliga storleken gör anläggningen något osäker som fornborg.” RAÄ. 9GNO 65347-15474
Fyrsholmen. 3,4 km NNO Bettna. 9GNO 6533-1548
Hagby. 2,4 km VNV Bettna. 9GNO 6536-1545
Hagen. 3,4 km V Bettna. Har samband med fornborgen Lundby. 9GNO 6532-1544
- 8 **Harlinge.** Fornborg..(Bettna 205:1) 35 m öh. 9GNO 65349-15449
- 9 **Lundby.** Fornborg. (Bettna 239:1). Farledsborg. Hagen intill. 35 m öh. 9GNO 65316-15434
- 10 **Sittuna.** Fornborg. (Bettna 52:1) Farledsborg. 35 m öh 9GNO 65341-15534
Valinge. 9GNO 6533-1546
Valskog. 1,2 km NNV Bettna. 9GNO 6533-1547
Valsta. 1,2 km S Bettna. 9GNO 6531-1548
- 11 **Visberget.** Fornborg.. (Bettna 26:1) 4,7 km O Bettna. ”Utanför fornborgsvallen i ÖSÖ är en terrassliknande, avplanad och i det närmaste stenfri yta.” RAÄ Kan vara värddkasplats. 35 m öh. 9HNV 65327-15524
Värskäl. Waedirskael 1401. ES s 26.

Björkviks sn. TK 9GSO NO

Den gamla stenkyrkan brann 1869 och kvarstår som en välbevarad ruin. Den har medeltida ursprung.

- 12 **Borgarberget.** Fornborg. (Björkvik 96:1). 3,5 km VSV Björkvik. 67 m öh. 9GSO 65221-15384
- 13 **Edebyborg.** Fornborg. (Björkvik 3:1) Farledsborg. 35 m öh. 9GSO 65240-15461
- 14 **Finnängen.** Trolig värddkasplats. 7,2 km S Forssjö. 9GNO 65309-15311
Hagbyberga. 3,1 km NO Björkvik. 9GNO 6526-1534
Hagstugan. Kan vara namn på vaktstuga. Hänför sig då troligen till fornborgen Kulla.. 9GNO 65272-15338
- 15 **Hälvetten.** Möjlig värddkase. 7,4 km SSO Strängsjö. 9GNO 65268-15286
- 16 **Kulla.** Fornborg. (Björkvik 98:1) 9GNO 65261-15357
Lyshälla. Hagbyberga intill. Hänför sig troligen till fornborgen Borgberget. 4,3 km NV Björkvik. 9GNO 6526-1538
Tegnebol. 8,1 km NNV Björkvik. 9GNO 6530-1536
Vittorp. Hänför sig troligen till fornborgen Kulla.. 9GNO 6531-1534

Björnlunda sn. TK 9HNV NO 10HSV SO

Kyrkan av sten härstammar från 1200-talet. Försågs med torn på 1400-talet.

- 17 **Ekelund.** Fornborg (Björnlunda 69:1). ”En borglämning ligger på ett berg väster om landsvägen mellan Ekelund och Åttersta.” S4 s 30. 55-60 m öh. 9HNO 65497-15763
- 18 **Grindstugan.** Fornborg (Björnlunda 145:1). 50 m öh. 9HNO 65457-15775
- 19 **Jättekyrkan.** Röse. (Björnlunda 104:1) Jätte- till fsv gäta ‘vakta, ge akt på, iakttaga’. ”Röse 35x40 m i diameter, med vidsträckt utsikt på Jättekyrkberget vid Storsjön, en skogklädd moränhöjd N om stambanan vid Ek.” AS s 227 10HSO 65499-15805
- 20 **Lövhamnen.** Fornborg. (Björnlunda 123:1) 50 m öh. 10H SV 65549-15717

Blacksta sn. TK 9GNO 9HNV

- Den tornlösa stenkyrkan härstammar troligen från ca 1200.
Fyrby. Möjlig Signalplats, se Fyrby I Ö.Ryd, Östergötl. 5,1 km NNO Bettna. 9G NO 6537-1549
Hagstugan. Har samband med vårdkasplatsen 11 Visberget i Bettna sn. 5,1 km NO Bettna. 9H NV 6535-1551
- 21 **Hovby skans.** Fornborg. (Blacksta 15:1) 4,8 km N Bettna .50-55 m öh. 9GNO 65369-15464
- 22 **Högwalla.** Fornborg. (Blacksta 51:1). Bergskrön. ”Sekelskiftesvilla uppförd i fornborgens mitt” RAÄ. 45-55 m öh. 9GNO 65362-15487
Kallvik.
- 23 **Sköttsletorp.** Fornborg. (Blacksta 66:1) 50-55 m öh. 9GNO 65387-15477
Utkiksberget. Triangelpunkt 85,27 m öh. Telemast där nu. 600m NNO Kallvik. 9HNV 653640-155225

Bogsta sn. TK 9HNO

- 24 Kyrkan av sten från ca 1200 hade ursprungligen absid men ombyggdes till salkyrka sannolikt på 1400-talet, då också det **kraftiga tornet** tillkom. Församlingen ingår numera i **Lästringe** församling. 9HNO 65292-15789
- 25 **Borgs skans.** Fornborg. (Bogsta 36:1). 45-50 m öh. 65282-15791. Ej utmärkt på karta pga platsbrist.
- 26 **Skansberget.** Fornborg. (Bogsta 24:1). 25-30 m öh. 65298-15778
- 27 **Ökna.** Fornborg. (Bogsta 122:1). 65322-15772

Botkyrka sn. TK 10ISV SO NV NO

Sedan 2006 omfattar B. även de tidigare församlingarna Tumba och Tullinge. För kyrkor och ortnamn för dessa se [Tumba](#) och [Tullinge](#). Kyrkan av sten är helgad åt Sankt Botvid och invigdes 1176. Något senare tillkom det kraftiga tornet..

- Aspberget.** Röse, 25 m i diameter på bergsplatan N om sjön Aspen. Nu borttaget i samband med byggnation. AS s 225. 78,6 m öh.
- 28 **Borg.** Fornborg. (Botkyrka 388:1). Krön av berghöjd. 25 m öh. 65720-16135
- 29 **Fornborg.** (Botkyrka 110:1). 45 m öh. 65692-16156
Bötsängen. ”På flera sidor om ängen ligger...höga berg. Av dessa bör ett ha hetat *Böte, med all säkerhet det vidsträckt och höga berget en halv km rakt N om Hågelby gård. Härifrån ser man flera höjder i grannsocknarna på Södertörn och i Mälaren. På bergets topp finns betydande fornlämningar.” M s 26. Namnet hänför sig troligen till fornborgen Botkyrka 110:1. 10ISV 6569-1615
- 30 **Hamra.** Fornborg. (Botkyrka 195:1) Krön av berghöjd. 10 m öh. 65671-16178
Kumla. ”En by Kumla är belägen Ö om ett berg med förträfflig utsikt; att här funnits en vårdkase antyds av det närbelägna ägonamnet Bötsängen.” SOI s 280. Avser troligen fornborgen Botkyrka 110:1. 70 m öh. 10ISV 6569-1615
- 31 **Lill-Tumba.** Fornborg. (Botkyrka 196:1). Krön av berghöjd. 35 m öh. 65676-16154.
- 32 **Norsborg. Borg.** (Botkyrka 7:1). Kastalgrund. ”Slutligen skall ytterligare en hög med plan toppyta och viktigt strategiskt läge påpekas. Det är en av de stora högarna vid Norsborg i Södermanland (Einerstam 1940 s 143 ff). Den ligger ytterst på en udde vid stora segelleden in mot Mälaren ungefär mitt för Ekerö kyrka och snett mot Lillön. Genom att den anlagts på ett berg, hade man från dess topp en vid utblick över den viktiga segelleden in mot det inre av Mälaren. Det torde knappast vara tvivel underkastat, att den ej fyllt en strategisk funktion åtminstone sekundärt.” (Chris. S 177) Motte? eller ”Wallman-hög”? Skulle möjligen kunna vara den vårdkase som SV menade stått här, medan Calissendorff menat att den stått på Lillön. 45 m öh. 10ISV 65724-16135. Ej utmärkt på karta pga platsbrist, Ligger intill fornborgen Borg.

- 33 **Skansberget.** Fornborg. (Botkyrka 1:1). Ligger på ett litet berg vid Bornsjöns norra strand 1 km SV om Sturehovs slott. En rund och en rektangulär stensättning finns inom borgområdet liksom en antydd terrassering. ”Knappast ett gravröse” enl. Ambrosiani. (Rydberg 1977 s 44). Möjligen en vårdkasbotten. 40 m öh. 10ISV 65719-16104.
- 34 **Skansberget.** Fornborg. (Botkyrka 234:1) Vid Tullingesjöns östra strand. 72 m öh. 10ISV 65684-16184
- 35 **Skrävsta.** Fornborg. (Botkyrka 105:1). 35-50 m öh. 65692-16150. Ej lartmarkerad pga platsbrist.
- 36 **Lilla Tornberget.** Plats för vaktorn. Nu vattentorn där. Härifrån ses Katarina kyrktorn i Stockholm. 54,39 m öh. S Tullinge. 10ISV Ej markerat på kartan pga platsbrist.
- 37 **Tunaholm.** Fornborg (Botkyrka 196:1) Bergkrön. 35 m öh. 65676-16153. Ej lartmarkerad pga platsbrist.
- 38 **Åtorp.** Fornborg. (Botkyrka 248:1) 35 m öh. 65616-16200
- 39 **Älvesta.** Fornborg. (Botkyrka 127:1). 35 m öh. 65695-16174
- 40 **Älvesta 2.** Fornborg. (Botkyrka 162:1). 10 m öh. 65695-16177. Ej lartmarkerad pga platsbrist.
- 41 **Örnberget.** Fornborg. (Botkyrka 225:1) 20 m öh. 65671-16187. Ej lartmarkerad pga platsbrist.

Brännkyrka sn. TK 10ISV SO

En stenkyrka med smalare kor byggdes ca 1200. Tornet byggdes så sent som 1890.

- 42 **Galtberget,** Älta. (Tillhör numera Nacka). Vårdkase enl. Stackell. Där fanns under 1800-talet en optisk telegraf. 10ISO 65733-16341

Bälinge sn. TK 9HSO NO

En romansk stenkyrka från ca 1200. Ingår numera i Tystberga-Bälinge församling. Se denna

Bärbo sn. TK 9HSV

Slogs 1994 samman med Nykyrka och bildade Stigtomta församling, Den tornlösa stenkyrkan med smalare kor är byggd ca 1200.

Dalarö sn. TK 10ISO 10JSV

Kyrkan av trä har brutet tak och saknar torn. Den är troligen byggd 1652.

- 43 **Dalarö skans.** Fästning/skans. (Dalarö 27:1). Byggd 1623. Vårdkase nr 41 enl. SV. 2,3 km SSV Dalarö. 10ISO 65575-16480
- 44 **Telegrafberget.** Vårdkase nr 39 enl. SV. 37,6 m öh. 2,8 km NO Dalarö 10JSV 65617-16504

Dunkers sn. TK 10GSO 10HSV

Kyrkan av sten är ursprungligen byggd som korskyrka under 1200-talets senare del. Senare under medeltiden tillkom sakristian och ett torn började byggas.

- 45 **Gruvtorp.** Fornborg. (Dunker 148:1) 10HSV 65649-15635
- 46 **Viseberg.** Wijgze berg 1683. Fornborg (Dunker 108:1). ”Item är att finna Ett stort högt Bärg wijd Berga bij. Wijzebärg benämbt, af Orsak att det sägz fordom i samma berg hafwa bodt ett Troll som mijckit ondt resande folk tillfogat... På samma bärg är opmurat En stoor borg hwar utij Folk utij Krigztider sig hafwa rittereradt.” Citatet från Schnell: ”Sveriges fornborgar s 74. 4,4 km NO Malmköping. 60m öh. 10HSV 65600-15570 Vitökna. 7,9 km ONO Malmköping. 10HSV 6561-1560

Enhörna sn. TK 10HSO 10ISV

Församlingen har två kyrkor, Ytterenhörna vars romanska absidkyrka av sten byggdes under 1100-talet och ursprungligen hade östtorn, och Överenhörna vars kyrka av sten med torn härrör från ca 1200.

- 47 **Bastmora.** Fornborg. (Ytterenhörna 2:1) 2 km ONO Ekeby. 5-40 m öh. 10ISV 65723-15999
- Bårsjöberget. (Bålsjö-?) 2,9 km SV Ekeby 10HSO 6569-1596
- 48 **Hjortsberga.** Fornborg? (Ytterenhörna 66:1). ”Hägnad. 18 m i diameter, av en c:a 2 m bred stenvall och i N av meterlånga, lagda stenar. På en bergklack närmare 2 km NV om Ytterenhörna kyrka mellan lägenheterna Vårbacka, Knösen och Varnberga. Intill och nedanför bergklacken finns 9 spridda högar av skörbränd sten, 5-10 m i diameter. Melland denna plats och kyrkan har ett röse legat.” AS s 226. Både ortnamnet och fornborgen tycks nu vara försvunna. 25 m öh. 10HSO 65729-15946

- 49 **Högholmen** Fornborg (Ytterenhörna 131:1). 2,2 km NNO Ekeby. SO Slandön. 5-40 m öh. 10HSO 65732-15992
- 50 **Kalvsundsholmen.** Fornborg. (Överenhörna 1:1) 15 m öh. 10HSO 65737-15887
Knösen. 10HSO 6572-1595
- 51 **Skansberget.** Fornborg (Överenhörna 30:1). V om Bastmora vid Mälaren. ”Det är en af traktens högsta berg, med östra sidan stupande lodrätt ned i sjön.” S4 s 395. ”Delar av stenvallens krön består av stark tskörbränd sten.” RAÄ. 5,9 km VNV Ekeby 60 m öh. 10HSO 65740-15932
Tuna. Tunum 1281. 2 km VNV Ekeby. 10HSO 6571-1596
Varnberga. 10HSO 6573-1594
- 52 **Varneby.** Fornborg (Ytterenhörna 64:1). 4,7 km NV Ekeby. 10HSO 65730-15944. Ej kartmarkerad pga platsbrist.
Vårbacka. 10HSO 6573-1595 Ej kartmarkerad pga platsbrist.
Ytterenhörna. ”Fordom kallad Tuna (1314).” S4 s 393. 2,1 km V Ekeby. 10HSO 6571-1596
Överenhörna. (Obs. att Överenhörna tidigare kallades Husaby!) 9 km NV Ekeby 10HSO 6576-1590

Eskilstuna. TK 10GNO

Består numera av två församlingar, Eskilstuna Fors och Eskilstuna Kloster.

Eskilstuna Fors kyrkas äldsta del, långhusets västparti, är återstoden av en ovanligt stor romansk stenkyrka, möjligen från 1100-talets förra del. Tornet av tegel byggdes troligen under 1300-talet.

Eskilstuna Klosters mäktiga tegelkyrka med dubbeltorn och polygonalt kor är byggd 1925.

Ett johannitkloster grundades i E. senast 1185. Man fick då utnyttja Tuna befintliga romanska sockenkyrka

- 53 **Båtmansbacken.** Fornborg. (Eskilstuna 548:1) ”På bergklackens krön är ett stenparti uppfört under sentid som del i parkanläggning. I S kanten av höjden finns en källare samt kultiverade buskar. Enligt uppgift i Hermelin kan detta berg ha varit platsen för en nu helt förstörd fornborg.” RAÄ.. 10GNO 65830-15400
- 54 **Eskilstuna 274:1.** Fornborg.. Hagstugan ligger intill. 55-65 m öh. 10GNO 65821-15445
- 55 **Gredby.** Fornborg (Eskilstuna 521:1). 250 m SO Gredbylund. ”50 x 50 m, på ett åt alla sidor brant stupande berg.“ LR s 41. ”Ställvis i murarna förekom skörbränd sten.” RAÄ. 35-45 m öh. 10GNO 65824-15428
- 56 **Hagnestahill. (Gårdskäl).** gorraskel 1450. (Eskilstuna 266:1). Kan vara ett skialf-namn. ”Har ett högt och fritt läge med vidsträckt utsikt över slätten och ån norr och nordväst om Eskilstuna.” ES s 46. Lorin markerar en förmodad vårdkasevid Hagnestahill. 0,9 km NO Eskilstuna. ”1) Stensättning, rund, 5 m diam, 0.3 m h. Övertorvad. Mittsten, 0.3 st och 0.05 m h. Beväxt med 3 små rönnar. 10 m SV om 2 år: 2) Stensättning, rund, 5 m diam och 0.2 m h. Övertorvad. Beväxt med 1 tall och flera små rönnar 4 m SSÖ om 2 år 3) Stensättning?, närmast rund, 3 m diam och 0.2 m h.” 10GNO 65840-15426
Hagby. 1,8 km SV Hällbybrunn. 10GNO 6584-1534
Hagnesta. 1,4 km NO Eskilstuna. 10GNO 6584-1542
Hagstugan. 2,3 km SSO Eskilstuna. 10GNO 6582-1543
Hagstugan. 2,7 km VSV Hällbybrunn. 10GNO 6583-1533
- 57 **Hugelsta.** Fornborg (Eskilstuna 224:1) ”200x60 m belägen på ett högt mot NNV sluttande berg...” LR s 42. 1,5 km rakt O Hugelsta gård. 65 m öh. 3,9 km SO Eskilstuna. „På ett markerat bergkrön.” RAÄ. 50-55 m öh. Ligger helt nära nr 64 Svista. 10GNO 65838-15465
- 58 **Intagsberget.** Fornborg (Eskilstuna 249:1). ” 900 m O Rådhusbrons östra landfäste. Borgen är belägen omedelbart NV Djurgårdsmuseet på ett ganska högt berg, vars högsta punkt ligger 35 m öh.” LFR s 10-11. Borgen har C14 daterats till 445±90 e Kr. ”på den längst åt N belägna terrassereringen är en hög ca 3-4 m diam och 0.6-0.7 m h. I ytan är talrika 0.05-0.3 m st stenar. En av dessa skulle möjligen kunna vara skörbrända.” RAÄ. 0,6 km VSV Eskilstuna. 10GNO 65833-15414. Ej markerad på karta pga platsbrist.
- 59 **Kälby.** Fornborg. (Eskilstuna 534:1). ”700 m NNV Skogstorps station...100x500 m bestående av ett mot S och V brant stupande bergsparti.” LR s 37. ”Funktionen som fornborg något osäker” RAÄ. 54 m öh. 1,9 km VNV Skogstorp. 10GNO 65797-15376
- 60 **Lustig backe.** Fornborg (Eskilstuna 561:1). Namnet efter mästernsmeden Lustig”. RAÄ. 10GNO 65825-15403. Ej markerad på karta pga platsbrist..
- 61 **Medberget.** Fornborg. (Eskilstuna 536:1). ”800 m NO Skogstorps station.” LR s 38. 51 m öh. 10GNO 65796-15384. Ej markerad på karta pga platsbrist..

- 62 **Skjulsta.** Fornborg. (Eskilstuna 532:1). NO om den f.d. kvarnen. 35 m öh. 10GNO 65801-15392. Ej markerad på karta pga platsbrist..
- 63 **Skogstorp.** Fornborg. (Eskilstuna 528:1) ”70x30 m...Borgen..har så låga murar att de måste ha varit försedda med träpalisad för att kunna erbjuda något skydd.” LR s 37. Omedelbart N Skogstorps sågverk. 45-50 m öh. Husby i närheten. 45-50 m öh. 10GNO 65782-15373. Ej markerad på karta pga platsbrist..
- 64 **Snopptorp.** Fornborg (Eskilstuna 531:1) 500 m SSO Tunafors bro. ”På krönet av fornborgen är grunden till en nu riven vattenreservoir.” RAÅ. 35-45 m öh. 10GNO 658210-154035. Ej markerad på karta pga platsbrist..
- 65 **Stenby.** (Stenstugan II). Fornborg. (Eskilstuna 117:1) 500m NO gården. Bergkrön. ”Fornborgen är anlagd på bergsparti (högsta punkt 34 m öh.) som likt en udde skjuter ut mot odlade marker i N och som i V gränsar till en dalgång, varigenom den s.k. Borsöknabäcken rinner...På en betydligt lägre nivå än träföremålet kunde iakttas ytterligare ett brandlager, huvudsakligen bestående av sot men också med inslag av bränt trä. Stora mängder av sintrat material låg över dessa lager...C14-dateringen (445+-75 e Kr.) ligger i linje med de flesta andra dateringar från svenska fastlandet.” LFR s 23ff. “Vid undersökningen iakttogs starkt eldpåverkade stenar.” RAÅ. 500 m NNO Stenby gård. 25-30 m öh. 10GNO 65833-15375.
- 66 **Svista.** Swiestum 1347. Fornborg. (Eskilstuna 225:1). Av landets 8 Sviestad ligger de flesta i närheten av orter med tuna- eller skälv-namn. 2,8 km ONO Eskilstuna. 45-50 m öh. 10GNO 65839-15466. Ej markerad på karta pga platsbrist..
- 67 **Svista 2.** Fornborg. (Eskilstuna 610:1). 10GNO 65846-15451. Ej markerad på karta pga platsbrist..
- 68 **Uvberget.** Fornborg. (Eskilstuna 535:1). 450 m S om Skjulsta f.d. kvarn. 1 km N Skogstorp. 45-50 m öh. 10G NO 65795-15388. Ej markerad på karta pga platsbrist..
- 69 **Ärna.** Vallanläggning (Eskilstuna 325:1) Tidigare betraktad som fornborg. ”55x35 m belägen på ett högt berg med närmast lodräta sidor i Ö, S och NO...Borgområdet består till stor del av berg i dagen. Fosfatkarterad, högsta värde 350 p° inom murarna.” LR s 36 2,5 km SSV Torshälla. 20- 25 m öh. 10GNO 65866-15377

Flen sn. TK 9GNO 9HNV

Kyrkan av sten är sannolikt byggd på 1200-talet.

Brännort. 4,3 km VNV Flen. 9G NO 6549-1541

Hagstugan. Har troligen samband med fornborgen 29 Finnborg. 2,8 km VSV Skebokvarn. 9GNO 6548-1549

- 70 **Jättunaskansen.** Jätt- till fsv göta 'giva akt på, iakttaga'. Fornborg. (Flen 21:1) 60m öh. 1,4 km ONO Flen. 9GNO 65493-15466

Karsätter. Har troligen samband med fornborgen Jättunaskansen. 2,9 km O Flen. 9GNO 6549-1548

- 71 **Skansen.** Fornborg. (Flen 10:1). 4,1 km VSV Flen. 9GNO 65466-15419

- 72 **Smedstugan.** Fornborg. (Flen 26:1) ”Fornborgen bör betraktas som något osäker då man på flera ställen, speciellt i Ö, SÖ och ställvis i S,obehindrat kan ta sig upp på berget.” RAÅ. 55-65 m öh. 9HNV 65468-15504

Floda sn. TK 9GNV NO 10G SVSO

Kyrkan av sten uppfördes ursprungligen under 1100-talet. Efter en förfallsperiod under 1800-talet, då bl.a. det troligen ursprungliga tornet rasade, ombyggdes kyrkan.

Fjällskäfte. Skialf-namn?

Brännort. 4,5 km NO Katrineholm. 9GNO 6545-1525

Finnstugan. Möjlig vårdkasväktarbostad. 5 km O Bie. 10GSO 6552-1528

Haga. 3,2 km NNV Sköldinge. 9GNO 6548-1534

Hagstugan. 6,8 km O Bie. 10GSO 6552-1529

Hagstugan. 4 km NNV Valla. 9GNO 6547-1530

Hagstugan. 5,7 km SSO Bie. 9GNO 6547-1526

Kalsta. 6,6 km NNV Valla. 10GSO 6550-1530

- 73 **Knutstorp.** Fornborg. (Floda 20:1). Vid Gårdsjön. 55-60 m öh. 7,2 km VSV Hälleforsnäs. 10GSO 65555-15337

- 74 **Lysensberget.** Trolig vårdkasplats 2 km söder sjön Ö.Jägern. Hagstugan intill. 75 m öh. 9G NO 65455-15297

Tornstugan. 2,2 km NV Bie. 10G SV 1521-6553

Valfalla. Vårdkase möjligen på höjden 1 km NV gården. 85 m öh. 2,1 km O Bie. 10G SO 1525-6552

Vittorp. Möjlig vårdkasplats på höjden 300m N gården. Triangelpunkt 60 m öh. Haga ligger i närheten. 9G NV 1517-6549

Fogdö sn. TK 10H NV

Kyrkan av sten, en av Södermanlands största, är uppförd under 1100-talet och har ursprungligt torn. Ingår numera i **Vårfruberga** församling. Se denna.

Fors sn. TK 10G NO

Är numera en församling i **Eskilstuna**. Eskilstuna-Fors kyrkas äldsta del, långhusets västparti, är återstoden av en ovanligt stor romansk stenkyrka, möjligen från 1100-talets förra del. Tornet av tegel byggdes troligen under 1300-talet.

Forssa sn. TK 9GNO 9HNV

Den tornlösa stenkyrkan härrör troligen från 1300-talet..

”Ej mindre än tre borgar finnas vid Uren, af hvilka den sydligaste är belägen på udden söder om kyrkan...Den andra ligger norr om Sofielund på en udde som kallas Sofielundsnäs...Den tredje borglämningen ligger midt emot på sjöns norra strand där en annan berggudde skjuter ut i den till Snaggesta hörande Hasselängens hvaraf namnet Hasselängens skans.” S4 s 160.

Finnsta. 9HNV 6544-1556

75 Finnstatorp. Vårdkase möjligen på höjden mellan Finnsta och Finnstatorp. 55 m öh. 9HNV 6543-1556

76 Fornborg. (Forssa 11.:1). 35- 45 m öh. 9HNV 65398-15536.

Hagaberg. 9GNO 6545-1549

Haganäs. 9HNV 6545-1552

Hagstugan. 6,2 km SV Skebokvarn. 9GNO 6543-1549

77 Hässelängens skans. Fornborg. (Forssa 5:1) På sjön Urens norra strand. 60 m öh. 9HNV 65424-15519

78 Sofielunds skans. Fornborg. (Forssa 6:1). 8,6 km SSV Skebokvarn. 65 m.öh. 9H NV 65417-15517. Ej markerad på karta pga platsbrist..

79 Spirkasen. Vårdkase. 72,8 m öh. 7,8 km NNO Bettna. 9HNV 6539-1550

Frustuna sn. TK 9HNO 10HSO

Frøstunum 1315. F. bildades 1991 genom utbrytning ur **Frustuna-Kattnäs** församling. Frustuna kyrka är byggd av sten med sannolikt ursprungligt torn och till sina äldsta delar från 1100-talet..

Brandsbol.

80 Finnsta. Trolig vårdkase på höjden 250 m O gården. 45 m öh. 5,8 km ONO Björnlunda. 10H SO 6552 -1582

Finnviken. 10 km SV Gnesta. 9HNO 6538-1581

81 Finnäs udde. (Ek 10H 1g) ”Det är möjligt att första leden, Finn- syftar på en vårdkase som kan ha stått på **Fräkensjöberget** (92 m) 1,3 km NO Finnäs udde, och som har utgjort ett led i en vårdkaslinje: Fornborg vid Borg, Vårdinge sn – 12 km Fräkensjöberget vid Finnäsudden –10,5 km fornborg vid Finkarby, Taxine sn.” AF s 82. 9,6 km VSV Nykvarn 10H SO 6558-1583

82 Grönvik. Fornborg. (Frustuna 24:1) 10HSO 65532-15863

Haga. 4,5 km V Gnesta. 9H NO 6547-1581

83 Hällen. Fornborg. (Frustuna 167:1) 50 m öh. 9HNO 65406-15828

84 Jättekyrkan. Jätte- till fsv gåta: 'vakta, ge akt på'. Röse (Frustuna 111:1). (Obs. att ett liknande röse ligger på samma Jättekyrkberg men i Björnlunda sn och är markerad som fornborg nr 19. Denna fornborg är alltså

inte markerad på kartan eftersom kartplatsen upptas av nr 19. 45 m öh. 4,2 km SO Björnlunda. 9H NO 65498-15809

85 Lundby skans. Fornborg. (Frustuna 220:1) 8,4 km VSV Gnesta. 30 m öh. 9H NO 65419-15799

86 Lundsås. Fornborg. (Frustuna 161:1). På krönet av högt berg med utsikt över Storsjön. 10HSO 65507-15833

87 Perlunda. Fornborg. (Frustuna 132:1) 9HNO 65451-15862

88 Sigtuna. Siktune 1386. Fornborg. (Frustuna 56:1). ”Även för Frustunas Sigtuna gäller att på denna punkt mötas stora bygder och omfattande sjösystem...Sigtuna i Frustuna ligger på det näs som utgör det mest betydande avbrottet i denna sjöleds sammanhang.” LBS s 112. ”på Sigtuna ägor i Frustuna sn en fornborg, 1731 kallad Sigtuna borg...Sigtuna och

- Vårdinge har ett strategiskt mycket betydelsefullt läge vid den gamla farleden Trosaån-Sillen-Sigtunaån-Frösjön...och namn och fornminnen vittna om att här funnits ett försvarssystem.” SOI s 248. 9HNO 65464-15879
Vackerby. 2 km NV Gnesta. 9H NO 65481584-
- 89 Vittingen.**Fornborg. (Frustuna 223:1) Bergskrön. Karlberg i närheten. Möjlig vårdkasplats på höjden i S 65 m öh. 5,6 km SV Gnesta. 9H NO 65417-15847
Yttervala. Vackerby intill. 45 m öh. 3,4 km NV Gnesta. 9H NO 6549-1584
Övervala. 1,2 km NV Gnesta. 9H NO 6549-1582
- Gillberga sn.** TK 10GSO NO
Kyrkan av sten med ursprungligt torn härrör från 1100-talets andra hälft.
- 90 Anders-Lars-berget.** Anges av Lorin som möjlig vårdkasplats. Torde då vara signalplatsen för fornborgen Jättehälla. Triangelpunkt 51,1 m öh. 10GNO 65777-15302
Haga. 5,7 km NV Hällsta. 10GNO 6578-1532
- 91 Jättehälla.** Fornborg. (Gillberga 22:1). 6,1 km NNV Hällsta. 'Jättehälla' eller 'Jätteberget' 1,5 km NNV Albros gård. 48 m öh. 70x50 m, belägen på ett tämligen högt, mot N,S, och V brant sluttande berg.” LR s. 34. Haga i närheten. 45-50 m öh. 10G NO 65798-15328
Varsta. 2 mtl under Biby. 6 km VNV Hällsta. Möjlig vk. 10GNO 65750-15306
- Gryts sn.** TK 10HSV NV
Den romanska stenkyrkan med ursprungligt torn härrör troligen från 1100-talets senare del.
- 92 Borgnäs.** Fornborg. (Gryt 153:1) 10HSV 65567-15656
- 93 Ekhamra.** Fornborg. (Gryt 148:1) Mitt emot Herrökna. 10HSV 65559-15671
- 94 Falkenbro.** Fornborg (Gryt 175:1). På Gryt-Dunkeråsen. ”Inom borgen är resterna av ett luftbevakningstorn.” RAÄ. Triangelpunkt 74,0 m öh. 9,6 km ONO Malmköping. 10HSV 65600-15623
- 95 Finnkärret.** Fornborg. (Gryt 179:1) 10,6 km NNV Stjärnhov. 10HSV 65613-15651
Finnsjön. ”Trakten kring sjön är gammal finnbygd, och namnet kan ha getts med syftning på finnarna. En annan möjlighet synes vara att namnet syftar på häradsgränsen (gränsrösen vid sjöns stränder.)” AF s 28.
Getnäset. 9,5 km NNV Stjärnhov. 10HSV 6560-1565
- 96 Granhult.** Fornborg. (Gryt 37:1) 10HSV 65531-15722
- 97 Gåsudden.** Fornborg. (Gryt 14:1) 10HSV 65504-15696
Haga. Har Möjlig samband med fornborgen Herrökna. 8,1 km NNV Stjärnhov. 10H SV 1565-6558
- 98 Jättekyrkan.** Fornborg. (Gryt 142:1). Jätte- till fsv gäta 'vakta, ge akt på, iakttaga'. Vid Mistelnns södra utlopp. Jättna i närheten – kan ha med get- att göra. 3,3 km NNV Stjärnhov. 10HSV 65547-15678. Ej markerad på karta pga platsbrist..
Malsnarborgen. Se Skansberget.
- 99 Skansberget.** Fornborg. (Gryt 89:1) Även kallad Malsnarborgen. 10HSV 65529-15692
Vitsand. Under Fastmyra.
- Grödinge sn.** TK 10ISV
Kyrkan av sten med ursprungligt torn härrör troligen från ca 1200.
- 100 Eldtomta.** 4,2 km SO Grödinge k:a. Möjlig vårdkasplats på höjden NV gården 50 m öh. 10ISV 6555-1610
- 101 Getryggen.** Fornborg (Grödinge 507:1) Schnells typ a. Get- möjligen till fsv gäta 'vakta, ge akt på, iakttaga'. Ligger på höjden av vid basen av Getryggsudden, 1 km V Näs. Bevakar inloppet till Hallsfjärden. Farledsborg. 10 m öh. 10ISV 65541-16083
- 102 Husby hammare.** Trolig vårdkasplats. Sjön Getryggen och gården Korsnäs samt Vårsta intill. 85 m öh. 2,5 km S Vårsta. 10ISV 6560-1614
- 103 Grindstugan S.** Fornborg (Grödinge 79:1). Borg av Schnells typ a. ”Fornborg begränsad av bergbranter utom i Ö där en 80 m lång och 2-4 m hög vall utgör gräns. Belägen på berget alldeles N om Grindstugan innanför Snäckviken vid vägen.” AS s 226 30-60 m öh. 10ISV 65578-16129
Hagudden. Yttersta delen av Längudden. 7,7 km NNV Sorunda. 10ISV 65506-16106
Karshamra. (Kashamra) Kashamra betyder 'bergbranten med vårdkasen'. Namnet troligen efter kasen på fornborgen Tyskbotten. 4 km SSV Vårsta. 10ISV 6558-1613
- 104 Iselsta.** Fornborg (Grödinge 395:1). Schnells typ a. „Skyddsborg?” HFG s 21. 75 m öh. 300 m SO Iselsta bro. 4,5 km SSO Vårsta. 10ISV 65582-16164
- 105 Klippsta.** Fornborg. (Grödinge 50:1) ”I borgens NV del är en stensättning? Rund, 5 m diam och 0,3 m h...Kantkedja av 1 m st stenar.” RAÄ .45-70 m öh. 65594-16108

- 106 Korpberget.** Fornborg. (Grödinge 149:1). Borg av Schnells typ a. 500 m S Kagghamra på en brant bergklack vid Kaggfjärden. 45 m öh. 7,7 km SSV Vårsta. 10ISV 65550-16126
- 107 Kyrkorp.** Fornborg (Grödinge 582:1). 65605-16138. Ej markerad på karta pga platsbrist..
- 108 Norrga.** Fornborg (Grödinge 182:1). Borg av Schnells typ a. 250 m N Norrga by och 250 m O sjön Axaren. 4,1 km SSO Vårsta. 10ISV 65599-16167
- 109 Röllängen.** Fornborg (Grödinge 525:1) Nanmet efter ett nu försvunnet närliggande torp. 500 m V Malmsjöberget. 45-65 m öh. 65606-16111. Ej markerad på karta pga platsbrist..
- 110 Snäckstavik.** Fornborg. **Grindstugan N.** (Grödinge 78:1) ”Belägen på den NV om Grindstugan belägna höjdryggen, omedelbart N om Grindstugan S, skild därifrån av en 50 m bred svacka i berget. Boplatsborg?” HFG s 21. I så fall boplats för besättningen på Grindstugan S. 20-40 m öh. 65575-16129. Ej markerad på karta pga platsbrist..
- 111 Strömskullen.** Fornborg (Grödinge 201:1). Farledsborg. ”Ögonsamband finns med fornborgarna Getryggen, Ödesäng och Norrga.” HFG s 12. Röseliknande stenanhopning. Vk-plats? 1 km SO Kaggharma gård. 10ISV 65548-16133. Ej markerad på karta pga platsbrist..
Trollsjön. 0,7 km SO Vårsta. 10ISV 6562 -1614
- 112 Tyskbotten.** Fornborg (Grödinge 5:1). Schnells typ a. ”I sydvästra delen av borgområdet ligger ett röse, företrädesvis bestående av skarpkantad sten. Dess diameter är ca 5 m, höjden 0,7 m.” HFG s 9. Troligen vk-plats. 55 m öh. 1,6 km SSV Grödinge k:a 4,6 km SSV Vårsta. 10ISV 65583-16124. Ej markerad på karta pga platsbrist..
Vårsta. 10ISV 6562-1613
- 113 Ödesäng.** Fornborg. (Grödinge 209:1). Schnells typ a. 65 m öh. 6,6 km NNV Grödbý. 10ISV 65551-16157. Ej markerad på karta pga platsbrist..

Gåsinge-Dillnäs sn. TK 10HSV SO

Bildad genom sammanslagning av Gåsinge och Dillnäs 1941.

Gåsinge kyrka är av sten med kraftigt, försvarsbetonat torn. Den är troligen byggd vid 1100-talets slut. 10HSO 6552-1579

Ella. Eldho 1419. Namnet finns inte på moderna kartor, låg intill Ellaboda. 75 m öh. Ellaboda. 9,3 km NNO Björnlunda. 10HSO 6559-1581

- 114 Laxne.** Fornborg??-röse (Gåsinge-Dillnäs 8:1). ”Ett lämpligt ställe för ett spärrfäste var övergången från Klämningen till Övre Marviken, där fienderna måste släpa över båtarna... Laxneborgen ligger just på den lämpligaste platsen, endast ett stenkast från den sänka, som utgjorde förbindelsen.” Engel s 10. 15 m öh. 10,4 km SSV Mariefred. 10HSO 65615-15792

- 115 Långviksudden.** Fornborg. (Gåsinge-Dillnäs 181:1) 65567-15695

- 116 Millsäter.** Fornborg. (Gåsinge-Dillnäs 1:1) ”Millsäterborgen...är en defensivborg, på ett svårtillgängligt berg, c:a 400 m öster om Milsäter, på ett avstånd av över 1 km från Marviken.” Engel s 10. 65 m öh. 7,5 km S Åkers styckebruk. 10HSO 65643-15764

- 117 Nyborg.** Fornborg. (Gåsinge-Dillnäs 32:1) 65562-15756

118 Plogen. Fornborg. (Gåsinge-Dillnäs 481:1) 35 m öh. 65540-15772

- 119 Slottsberget.** Fornborg. (Gåsinge-Dillnäs 182:1). Ellaboda i närheten. 65599-15817

Trollhagen. 8,7 km VSV Nykvarn. 10HSO 1584-6558-1584

- 120 Valsberga.** Trolig vårdkase på berget 1,5 km SO Skeppsta. Röse. (Gåsinge-Dillnäs 22:1). 60 m öh. 10HSO 65584-15764

Halla sn. TK 9GSO NO 9HSV NV

Ingår numera i **Vrena** församling. Se denna. Den romanska stenkyrkan från 1100-talets senare del hade ursprungligen absid, vilken under 1400-talet ersattes av en sakristia. Samtidigt påbörjades ett torn som aldrig fullbordades.

Hammarby s:n TK 11ISV

Ingår sedan 1994 i Kafjärdens församling. Kyrkan av sten med ursprungligt torn är en av Sörmlands äldsta. Troligen från början av 1100-talet.
Hagängen. 66040-16190

Helgarö sn. TK 10HNV

Ingår numera i **Vårfruberga församling**. Se denna. Kyrkan av sten är till sina äldsta delar från 1100-talets slut. Tornet från 1886.

Helgesta sn. TK 9HNV 10HSV

Numera **Helgesta-Hyltinge** församling. Den tornlösa stenkyrkans äldsta delar i sydväst härrör från 1100-talets senare del.

- 121 Bålberget.** 500 m NO Räckelsta. Trolig vårdkasplats. 3,4 km S Sparreholm. 30m öh. 9HNV 65470-15600
- 122 Fyrsten.** Fornborg (Helgesta 120:1). ”Söder om Sörby ligger på ett berg vid stranden en borglämning, och ännu längre söderut på holmen Fyrsten en låg raserad mur.” Farledsborgar. S4 s 149. 8,3 km S Sparreholm. 35 m öh. 9HNV 65428-15623
Getudden. 3,9 km SSO Sparreholm. 9HNV 6547-1562
- 123 Gullberga.** Fornborg. (Helgesta 34:1) 454-60 m öh. 10HSV 65502-15544
Hagstugan. 1,2 km NO Skebokvarn 10HSV 6550-1552
Hagstugan. Har troligen samband med vårdkase på Bålberget. 1,2 km SV Sparreholm. 9HNV 6549-1558
Hyltingeö. Fornborg. (Hyltinge 52:1) . 50 m öh. 65474-15675
- 124 Lilla Skansberget.** Fornborg. (Hyltinge 3:1) Krönet av bergshöjd. 10H SV 65574-15555
- 125 Oljeberget.** Fornborg. (Hyltinge 117:1) 35 m öh. 10HSV 65553-15589
- 126 Skansberget.** Fornborg. (Hyltinge 2:1) 30 m öh. 10HSV 65566-15567
- 127 Skällinge skans.** Fornborg. (Helgesta 36:1) Krön av brant berg. 9HNV 65460-15617
- 128 Sörby.** Fornborg (Helgesta 118:1)). ”Söder om Sörby ligger på ett berg vid stranden en borglämning, och ännu längre söderut på holmen Fyrsten en låg raserad mur.” S4 s 149. ”1 m innanför den inre muren, på botten och en sida avsvackan är en stensamling, närmast rund 6-7 m diam och 0.2-0.3 mh av 0.2-0.4 m st stenar, med ojämn, smågropig yta. Lämningsliknar snarast en stensättning, men läget talar emot detta” RAÄ. Möjlig vårdkasbotten. 7,3 km SSO Sparreholm. 9HNV 65444-15641
Tuna. Twna 1409. 4,3 km V Stjärnhov 10HSV 6550-1565
Valinge. Namnet tyder på gammal bevakningsplats. Har samband med fornborgen 64 Tempelberget. 3,9 km NNO Sparreholm 10HSV 65538-15608
Valsund. 1,6 km SO Sparreholm 9HNV 6549-1560
Valön. Möjlig vk. 2,7 km SSO Sparreholm 9HNV 6548-1561
- 129 Överby.** Fornborg. (Hyltinge 29:1) ”Röse 8 m diam och 0,9 m högt” RAÄ.. 55-60m öh. 9HNV 65472-15680
- 130 Överby Lillgård.** Fornborg. (Hyltinge 62:1) . 45 m öh. 65477-15655

Helgona sn. TK 9HSV

Kallas numera **Nyköpings Alla Helgona**. Den tornlösa stenkyrkans äldsta delar härrör troligen från 1200-talet.

- 131 Bönsta.** Hagalund i närheten. Bön- = vårdkase. Stensättning. (Helgona 269). ”Krön av berghäll med god utsikt över Nyköpingsån.” RAÄ. 2,3 km VNV Oxbacken. 9HSV 65178-15672
- 132 Gettäppan.** Fornborg. (Helgona 77:1) Vittenberga i närheten. 30-50 m öh. 65226-15695
Hagnesta. Kan vara ett hag-namn med betydelse ’befäst plats’. Rösestugan i närheten. Har samband med vårdkase125 Karlängsberget. 3,8 km ONO Oxbacken. 60 m öh. 9HSV 651935-157240
Hagstugan. Har samband med vårdkase125 Karlängsberget. 1,1 km S Oxbacken. 9HSV 6517-1569
Karlängsberget. 2,5 km N Oxbacken. 9HSV 6520-1569
- 133 Källsätter.** Fornborg.. (Helgona 28:1) Hagen och Vittenberga i närheten. 35-65 m öh. 65217-15683.
- 134 Skresta.** Fornborg.. (Helgona 162:1). 20-35 m öh. 65208-15655

Huddinge församling. TK 10ISV SO NV EK 10I 4f

Innefattade ursprungligen även nuvarande Skärholmens och St. Mikael's församlingar. År 1989 bröts delar ut och bildade Flemingsbergs församling. Kyrkan av sten härrör från ca 1200. Tornet är från 1878.

- 135 Bruket.** Fornborg.. (Huddinge 73:1). ”V om ingånben är en stensättning ca 2 m diam 0,1 m hög” RAÄ . Trolig vårdkasbotten. 65 m öh. 65623-16270
- 136 Fornborg.** Fornborg.. (Huddinge 105:1) Farledsborg tillsammans med Orlängsjöborg. 45-60 m öh. 10ISO 65687-16239
- 137 Högdalsberget.** Varken namn eller fornlämning tyder på en vk. Däremot ligger den som ett utomordentligt vårdkasberg på den plats som behövs för signalfortplantning i leden Landsort-Stockholm. Är nu 125 m högt men är en avfallshög. Bergets höjd tidigare 70 m. (NEK 10I 4f) 10I SO 657270-162880

Kastellet. 10ISO 6565-1631

- 138 **Mellanberg.** Fornborg.. (Huddinge 64:1). 50-65 m öh. 10ISO 65687-16284
- 139 **Orlångsjö.** Fornborg.. (Huddinge 83:1) ”Något osäker fornborg” RAÄ. Farledsborg tillsammans med fornborgen 105:1. 45- 60 m öh. 10ISO 65679-16288
- 140 **Skansberget.** Fornborg.. (Huddinge 67:1) Högsta partiet av bergrygg, vidsträckt utsikt. O Orlångsn sydspets.. 50-70 m öh. 65654-16286. Ej markerad på karta pga platsbrist..
- 141 **Smista.** Fornborg.. (Huddinge 39:1). ”Intill murens SV ände är en husgrundliknande lämning” RAÄ. Gatan vid bergets fot har namnet Vårdkasevägen. 40-65 m öh. 10ISV 65751-16208
- 142 **Solgård.** Fornborg.. (Huddinge 97:1) ” Ca 27 m S om N ingången är ett röse? Ca 3 m diam och 0.2 m h av 0,2-0.3 m stora stenar.” RAÄ. 25 m öh. 10ISV 65691-16238. Ej markerad på karta pga platsbrist..
- 143 **Stensättra.** Fornborg.. (Huddinge 122:1). Kraftigt uppstickande större klack i SÖ delan av större bergshöjd.. 50-70 m öh.10ISV 65679-16248. Ej markerad på karta pga platsbrist..
- 144 **Valborgsmäsoberg.** 80 m öh. 6,1 km SSO Huddinge. 10ISO 6564-1626

Husby sn. (Husby-Oppunda) TK 9HNV

Ingår nu i **Vrena församling.** Se denna. Den tornlösa stenkyrkan härrör troligen från 1300-talet.

Husby-Rekarne sn. TK 10GSO NO

Kyrkan av sten härrör från 1100-talet. Det ursprungliga romanska tornet ersattes med det nuvarande 1738.

- 145 **Hultbergets fornborg.** Tandersten. (Husby-Rekarne 72:1) Öster om väg 214 mellan Hällsta och Näshulta. ”175x85 m ...Borgen har varit bebodd. Så höga fosfathalter...upp till 335p° brukar anses tyda på långvarig bosättning.” LR s VIII. “Över en stor del av mjålan fanns ett relativt rikligt lager med sot och kol i jord och lera av fet karaktär.” LR.s 39 ff. Schnell: Sveriges fornborgar s 71. Kol-14 bestämning gjord

av Lorin anger en tid 665±80 e Kr. LR s 53. 69 m öh. Tveksamt om borgen ingått i ett vårdkassystem enl. Lorin. LR Exkurs s I-VI.600m SV Tanderstens gård. 2 km SV Hällsta. Utsikten från borgen är praktfull. 10GSO 65729-15352

Hyltinge sn. 9HNV 10HSV

Slogs 1994 samman med **Helgesta** sn och bildade Helgesta-Hyltinge församling., se denna. Kyrkan av sten härrör troligen från 1300-talet men ombyggdes kraftigt 1803 till en nyklassicistisk kyrka med torn.

Hällby församling. TK 10GNO

1970 bildad genom utbrytning ur Torshälla f.d. socken och landsförsamling. Se den senare.

Härads sn. TK 10HSV NV NEK 10H 6b

Kyrkan av sten med ofullbordat eller senare stympat torn härrör från 1100-talet..

Finnbrostugan. 7,5 km SV Härads. 10HNV 6575-1559

- 146 **Finnäng.** Fornborg (Härad 76:1).”i finnunghom 15/6 1428 Åkerst tingst. RAP. – En fornborg ligger på gränsen mellan Härads och Barva socknar, 1 km väster om Finnäng. ” AF s 62. 40-55 m öh. NEK 10H 6b TK 10HNV 65805-15627

Hagby. Har samband med fornborgen 73 Jättekirken. 1,4 km VSV Härads. 10HNV 6581-1561

- 147 **Jättekirken.** Fornborg. (Härad 52:1). Jätt- till fsv gäta ’vakta, ge akt på, iakta.’ ”Fornborg med dubbla stenvallar intill 4 m höga...belägen mellan Härads kyrka och Sörfjärden.” AS s 227. Hagby och Kumla i närheten. 61 m öh. 0,9 km NNV Härads. 10HNV 65832-15624 Kumla. 1,2 km V Härads. 10HNV 6582-1561

- 148 **Lidökna.** Fornborg. (Härad 30:1) 500 m N Öknasjön. ”Bart berg med grunda skrevor”. GF S 87. ”Röse ca 11 m diam 0,7 m h.” RAÄ. 50 m öh. 10HNV 65791-15593 Skälby. Skialf-namn? 0,6 km SSO Härads. 10HNV 6581-1563

Hölö sn. TK 9HNO 9INV

Den nyklassicistiska stenkyrkan med halvrunt kor invigdes 1796. Från dess medeltida föregångare kvarstår tornet från 1400-talets mitt.

Edeby. Fornborg. (Hölö 313:1). 200 V Fruängsberget. 9HNO.65422-15987

- 149 **Finnhopen.** ”Förra leden kan tyda på en vårdkase i en vårdkaslinje: Tullgarns kasberg (1.5 km nordost om Tullgarns slott) – 4,5 km Finnhopen –10 km Vårdberget, Fituna, Sorunda sn.” AF s 80. Valåker och Karltorp ligger intill. Trolig vårdkasplats på höjden 500 m S gården. 35 m öh. 3 km SSO Hölö. 9INV 6543-1602
- 150 **Grottberget.** Fornborg. (Hölö 146:1) 60 m öh. 9HNO 65425-15948
Hagstugan. 9INV 6546-1601
- 151 **Karlberg.** Fornborg. (Hölö 259:1) ”Stensättning, rund, 9 m diam och 0.4 m h” RAÄ.. 9HNO 65434-15987
- 152 **Kasberget.** ”Tullgarns kasberg”. På halvön öster om Tullgarns slott. ”(vårdkase) förekommer på Anders Anderssons karta från 1673”. Karta LSA C19- S s 242. Vårdkasentr 56 enl. SV nr 49 enl. A. 45 m öh. 6,1 km O Vagnhärad. 9INV 6538-1603
- 153 **Pålsborg.** Fornborg. (Hölö 191:1) 50 m öh. 9INV 65409-16038
Rinkeby. Trolig manskapsförläggning för vaktornet Skälby. 3,5 km O Hölö 9INV 6546-1602
- 154 **Skansberget.** Fornborg. (Hölö 195:1) 65-75 m öh. 9HNO 65480-15967
- 155 **Skälby.** Skialf-namn = vaktorn? 3,2 km O Hölö. 9INV 6545-1602. Ej markerad på karta pga platsbrist.
- 156 **Stavsberget.** Vårdkasberget på äldre kartor. Röse. (Hölö 53:1)-”Detta höga berg ligger öster om Skälby i Hölö sn...omkring en halv mil sydost om Klöfängsberget i Ytterjärna sn. Enligt uppgift i SOA fanns på berget förr «ett meterhögt stenkummel för vårdkasen»” S s 236 ”en bergstrakt där Vårdkasberget höjer sig 49 m öfver hafvet.” S4 s 108. 4,4 km O Hölö. Rinkeby i närheten. 40 m öh. 9INV 65468-16038
Valåker. 4,6 km SSO Hölö. 9INV 6542-1601
- 157 **Vrå. 1** Fornborg. (Hölö 276:1) 9HNO 65434-15976. Ej markerad på karta pga platsbrist.
- 158 **Vrå. 2** Fornborg. (Hölö 265:1) 9HNO 65431-15698. . Ej markerad på karta pga platsbrist.

Julita sn. TK 10GSV

Kyrkan av sten med torn är till sina äldsta delar från ca 1200.

Brändberget. 5 km SSO Åsköping 6554-1518

Bränntorp. Hagstugan i närheten. Har Möjlig att göra med vårdkase på Brändberget. 45 m öh. 3 km S Åsköping. 6555-1515

- 159 **Geteboda.** Get- till fsv gäta ’vakta, ge akt på, iakta’. Hagby i närheten. Evt vårdkasplats troligen på moränryggen i NV där ett flertal rösen finns. (Julita 72:1-4). 50 m öh. 5,8 km ONO Åsköping. 65615-15202

Hagby

Hagstugan. Bränntorp i närheten. Har Möjlig att göra med vårdkase på Brändberget. 3,9 km S Åsköping. 6554-1515

Hagstugan. Har troligen samband med fornborgen Viksberget. 3,2 km O Åsköping. 6559-1518

Hagängen. Har troligen samband med fornborgen Viksberget. 3,7 km ONO Åsköping. 6560-1518

Varsö. 12 km VNV Åsköping. 6561-1503

- 160 **Viksberget.** Wijgsberget 1683. Fornborg (Julita 12:1)) ”kan sättas i samband med Husby i Floda sn (på gränsen till Julita sn)” Hellberg. ”På Viksberget invid Äs äro lämningar efter till stor del förfallen ringmur, uppförd af kullerstenar.” S4 s 233. ”vs 30 m om borgens S del finns en terrass 8x7 m med kallmurad kant. Här har stått en barack under andra världskriget när borgen används för luftbevakning. Hagstugan i närheten. 65 m öh. 2,4 km ONO Åsköping. 65593-15175

Vitasand. 4,7 km O Åsköping 6558-1519

Vithälla.

Jäders sn. TK 10GNO 10HNV

Ingår nu i **Kafjärdens församling**. Se denna. Den ståtliga kyrkan av sten och tegel har en komplicerad byggnadshistoria. I norra muren ingår delar av en romansk 1100-talskyrka som breddades och förlängdes under 1200-talets senare del. Under 1400-talet tillkom tornet

Kafjärdens församling. TK 10GNO 10HNV

Omfattar tidigare **Barva, Hammarby, Jäder, Kjula, Sundby** och **Vallby** socknar. Se dessa ord.

- 161 **Barnrösberget.** Barnröse torde vara ett omöjligt ord. Förvrängning av Bavn-röse, alltså ’vårdkasröse’? Hagaberg i närheten. 3 km NO Torshälla. 10GNO 65910-15410

- 162 Bälgsstenaberget.** Fornborg. (Kjula 51:1). 10HNV 65776-15502
Eldsberget. ”Nordost om Öflinge prästgård ligger Eldsberget med 5 högar med fotkedjor.”
S4 s 312. Torde vara det berg där Fesslinge skans ligger.
Elläng. 6,2 km SSO Kjula. 10HNV 6581-1582
- 163 Fesslinge skans.** Fornborg (Jäder 85:1). ”Sydost om Fesslinge är en tvär grusbacke,
Fesslinge skans, är en väldig hög.” S4 s 312. LR s 43. ”Sannolikt ej färdigbyggd fornborg”
RAÄ. 43,29 m öh. 750 m NO Jäders kyrka. 2,8 km NNO Kjula.. 15-25 m öh. 10HNV
65885-15507
Haga. 10HSV 657250-155840
Hagaberg. Har möjligen samband med fornborgen Vestaberget. 3,1 km ONO Torshälla.
10GNO 6590-1541
Hageby. Har samband med fornborgen 6 Mälby borg. 5,1 km NNO Kjula 10HNV 6590-
1550
Karlkulla. 8 km NO Ärla. 10HNV 6579-1554
Kjula. 10GNO 6593-1548
Kumla. 2,6 km O Torshälla. 10GNO 6589-1541
- 164 Lindholm.** Fornborg (Barva 14:1). ”Två oregelbundna stensättningar på höjden”. GF s 84.
40-55 m öh. 10HNV 65821-15579
- 165 Mälby borg.** Fornborg. (Jäder nr 37:1) ”Jordavlagringar i den N delen” GF s 84. 2,5 km NO
Sundbyholms slott 7,2 km N Kjula. 25 m öh. 10GNO 65933-15485
- 166 Ranstensborgen.** Fornborg. (Sundby nr 7:1). Omedelbart norr om Ranstens gård. ”En
borglämning, den s.k. Ranstensborgen finnes sydost om Ingespjuta på ett berg.” S4 s 308.
”med vårdkasbotten inne i borgen på bergskronet.” AS s 226. ”Möjligen rest av vårdkase.”
LR s 41. Lorin har C14-daterat kolfragment från borgen till 1700 e.Kr. LFR s 53. 34 m
öh. ”Bart berg” GF s 84. 5,4 km O Torshälla. 10GNO 65901-15439
Varnäsudde. Har samband med fornborgen 6 Mälby borg. 7,7 km N Kjula. 10G NO 1547-
6593
- 167 Vinnsberg.** Fornborg (Barva 79:1). ”Jordavlagringar” GF s 85. ”På ett berg kallat
Vinnsberg, bredvid Vinnstorp, ligger en ringmur.” S4 s 316. ”Högt rundat berg” RAÄ.
1800 m V Barva kyrka. 65 m öh. 10HNV 65839-15544
- 168 Tärby borg.** Fornborg. (Vallby 41:1). ”På fornborgens krön en rösebotten ca 6 m diam och
0.2 m hög va 0.2-0-4 m stenar och sotig jord. Vårdkasbotten?” LR s 40. 35-40 m öh. 6 km
ONO Torshälla. 10GNO 65924-15437
- 169 Vestaberget.** Fornborg. (Vallby 10:1). ”Fornborgen är belägen 1,5 km VNV Vallby k:a på
ett berg av horst-karaktär...En husgrundslignande anläggning av ovisst ålder, inte heller
den registrerad, ligger tätt intill fastighetsgränsen i N ca 50 m från den utskjutande klippan
i NV...På toppen av berget, omedelbart V om triangelpunkten finns en stensättning av
småstenar, ca 4x3 m. Jordlagren bestod av mörk humus med inslag av kol och
lerklining...På ca 25 cm djup konstaterades ett rödbränt stråk, ca 10 cm brett och med en
tjocklek av ungefär 5 cm, vilket gick diagonalt över provrutin, (fragment av trä?)...C14
analyserna gav en
något oväntat sen datering, 565±80 e Kr. ” LFR s 14 ff. Kumla ligger intill.
Triangelpunkt. 30 m öh. 10GNO 65898-15416
- 170 Vårdtornet.** ”Högst på Åsby ås (väster om kyrkan) ligger det s.k. Vårdtornet, en cirkelrund
stenläggning c:a 4 m i diam., fylld med sten. Här tändas Valborgsmässoeldarne.” S4 s 312.
36 m öh. 10GNO 658940-154765
- Kattnäs sn.** TK 9HNO 10HSO
Ingår nu i Frustuna-Kattnäs församling. Den romanska stenkyrkans äldsta del är troligen det
långsträckt koret från ca 1200. Under 1200-talet byggdes långhuset, sakristian och
möjligen också tornet.
- Kila sn.** TK 9GSO
Kyrkan av tegel med kluvet torn över koret är byggd 1963 och ersatte en korskyrka av trä
från 1749, som revs samma år. Denna ersatte i sin tur en medeltida stenkyrka längre
norrut i socknen.
- 171 Björnsjös böte.** Inlandsböte som anger riksgräns. 4,3 km NV Stavsjö. 65142-15328
Brandberget. 2,8 km VNV Ålberga. 6511-1541
- 172 Bålsjön.** Antyder vårdkase i närheten. I så fall troligen på höjden vid Bergtorp. 100 m öh. 2,7
km SO Ålberga 65103-15469
Haga. 4,3 km VNV Jönåker. 6514-1548
Vaxåker. Det är ett ungt gårdsnamn.

Kjula sn. GJ 74 Västerås TK 10GNO

Uppgått i **Kafjärdens** församling. Se denna. Kyrkan av sten med ursprungligt torn härrör från 1100-talet.

Kärnbo sn. TK 10HSO NO

Har numera gemensam kyrka med Mariefred. Se detta ord.

Lerbo sn. TK 9GNO

Kyrkan av sten byggdes 1765-67 med användande av den föregående medeltidskyrkans norra mur. ”På kyrkogården finns en märklig byggnad. Den är rund och har de nedre våningarna uppmurade med sten, endast de högsta äro af trä. Den har sannolikt varit en kastal.” S4 s 194. Enl. Nationalencyklopedien är den dock byggd som klocktorn 1776. 4,7 km S Vallå. 6541-1533

173 Keseoberget. Fornborg. (Lerbo 28:1) Krön av kuperad bergshöjd. 50 m öh. 9GNO 65418-15367

174 Lerbo 48:2. Fornborg. 40 m öh. ”Krön av stenbunden moränrygg...Stensättningsliknande naturbildning? 5 m diam och 0.3 m h, övertorvad.” RAÄ.. 40 m öh. 65400-15351

175 Sund. Fornborg. (Lerbo 153:1) 40 m öh. 65392-15397

176 Värna. Fornborg. (Lerbo 109:1) Möjlig vk? Krön av moränbunden bergrygg. 50 m öh. 8,7 km SSO
Valla. 65373-15375

Lid sn. TK 9GNV 9HNV

Den tornlösa romanska stenkyrkan är byggd ca 1200.

Haga. Har troligen samband med fornborgen Jätteberget. 9HNV 6534-1569

Hagstugan. 6,7 km VNV Runtuna. Har Möjlig samband med vårdkase173 på Jätteberget. 9GNV 6530-1567

177 Jätteberget. Fornborg. (Lid 2:1). Jätte- till fsv gäta ’spana, bevaka, ge akt på’. Haga och Finnmossen i närheten. Trolig vk-plats 8,3 km NNV Runtuna. 36 m öh. 9HNV 65360-15697

Sanda ås. ”4 rösen intill 30 m i diameter.” AS s 228. 6,4 km NNV Runtuna. 9HNV 6534-1570

Svista. Sviastum 1369. 7 km NV Runtuna. 9HNV 6532-1567

Välvesta. Wahlfresta. HGSL. Har Möjlig samband med vårdkase173 på Jätteberget. 5,3 km NNV Runtuna. 9H NV 6533-1571

Väringe. Har Möjlig samband med vårdkase177 på Jätteberget. 5,3 km NNV Runntuna. 9HNV 6533-1571

Lilla Malma sn. TK 10GSV SO 10HSV

Den tornlösa stenkyrkan härrör från ca 1200.

178 Fällöknaberget. Fornborg. (Lilla Malma 85:1) 50-65 möh. 10HSV 65533-15522

Hagstugan. 3,2 km V Malmköping. Torde hänföra sig till fornborgen Ängstugeberget. 10GSV 6557-1550

179 Smedstorp. Fornborg. (Lilla Malma 42:1) 60 m öh. 10GSO 65600-15483

180 Vaxtanäs. Fornborg. (Lilla Malma 120:1). Hagstugan i närheten. 65 m öh. 10HSV 65584-15512

181 Åkersnäs. Fornborg. (Lilla Malma 8:1) ”på bergets högsta punkt: Röse, 6 m diam och 0.6 m h.” RAÄ. 50 m öh. 10HSV 65563-15547

182 Ängstugeberget. Fornborg. (Lilla Malma 14:1). 35 m öh. 10HSV 65578-15537

Lista sn. TK 10GSV SO NV NO

Den tornlösa stenkyrkans äldsta delar härrör från 1200-talet.

Kumla. Har samband med den närbelägna Listaborgen. 9,6 km VNV Hållsta. 10GNO 6576-1257

183 Borghäll. Fornborg (Lista 5:1) 40 m öh. 9,4 km ONO Alberga. 40 m öh. 10GNO 65797-15237

Sjöhagsberget. 8,8 km O Alberga. 10GNO 6575-1526

184 Vargarn. Hwaernagarn 1384. Fornborg (Lista 7:1). Vid Vargarn, 1,25 km NO gården. ”Förleden är säkerligen samma hwärn som ingår i det västgötska Varnum (Hwaern-hem).

Detta betyder ungefär 'kittel, gryta'...Att ordet är terrängbeteckning är tydligt." LÖN s 166. 35 m öh. 7,9 km O Alberga. 10GSO 65746-15262

Ludgo sn. TK 9HNV NO

Numera **Ludgo-Spelvik** församling. Den stora romanska stenkyrkan i Ludgo härrör från ca 1200. Mellan ca 1660 och 1673 om- och tillbyggdes kyrkan och tornet tillkom.

Finnmossen. 8,6 km N Runtuna 9HNV 6536-1570

Finnsta. 8,2 km N Runtuna. 9HNV 6536-1574

185 Fnöskeborg. Fornborg. (Ludgo 3:1) 25-30 m öh. 9HNO 65405-15752

186 Juresta. Fornborg. (Ludgo 79:1) 35-45 m öh. 9HNV 65345-15722

Kallmyra. 3,5 km NO Runtuna. 9HNO 6531-1575

187 Korpberget, Skansberget. Fornborg. (Ludgo 28:1) 45-50 m öh. 65367-15782

188 Malma kulle. Vallanläggning. (Ludgo 31:1). Omfattar 1) en bågformig stenvall i NNO-SSV. 2) ett stenröjt område på platåkrön 30x 20 m på på grusåsens NV ände. Detta skulle kunna vara en motte-anläggning eller en "Wallmanhög". Triangelpunkt 63 m öh. 1100 m Öster Malma gård. 9,2 km NO Runtuna. 9HNO 65362-15783. Ej utmärkt på karta pga platsbrist.

189 Penningby skans. Fornborg. (Ludgo 6:1) "I fornborgsområdets NNÖ del finns en stensamling, oregelbundet rund, ca 4 m diam och 0.5 m h, med delvis övermossa fyllning av i huvudsak skörbrända stenar." RAÄ. Tämligen säker vårdkasplats. 40-45 m öh. 9HNO 65392-15765.

Skansberget. Se Korpberget.

190 Torpesta. Fornborg. (Ludgo 34:1) 55 m öh. 9HNO 65357-15798

Värlund. 5,4 km N Runtuna. 9HNV 6533-1576

Lunda sn. TK 9GSO 9HSV

Kyrkan av sten byggdes 1765-69. Delar av den föregående medeltidskyrkan ingår i västgaveln. Tornet tillkom 1897.

Rinkeby. Möjligt samband med vårdkase 191 Hannsjöberget som manskapsförläggning. N om Virån. Virån= Kilaån. Se Rinkeby i Danderyds sn. Sthlms län. 1,3 km NV Jönåker. 9HSV 6515-1552

Hagaberg. Har samband med vårdkase 187 Hannsjöberget. 4,1 km VSV Jönåker. 9HSV 6511-1550

191 Hannsjöberget. Fornborg. (Lunda 34:1). Rinkeby och Valsberg i närheten. Vårdkasplatsen kan vara den alldeles närliggande (Lunda 35:1) på bergets sydsida. 30 m öh. 9HSV 65133-15512/65132-15513

Valsberg. 2,4 km NV kyrkan. Sannolik vårdkase på Hannsjöberget . 9H SV 6514-1552

Länna sn. TK 10HSV NV

Kyrkan av sten med troligen ursprungligt men aldrig fullbordat torn härrör troligen från 1100-talets slut.

Hagby. 6,3 km S Härad. 10H NV 1565-6576

192 Lisjö borg. Fornborg (Länna 33:1). Vid östra änden av Eklången, S Lisjön. "Bart berg med tunna jordavlagringar." GF s 86. 35 m öh. 12,7 km SO Ärla. 10HSV 65687-15611

193 Lännaborgen. Fornborg (Länna 17:1) "En borglämning ligger i trakten av kyrkan vid sjöstranden." S4. "Bart berg med jordavlagringar." GF s 86 35 m öh . 6,5km NV Åkers styckebruk. 10HNV 65755-15675

Stavberget. Möjlig vk. Triangelpunkt 86,3 m öh. 12,4 km V Åkers styckebruk. 10HSV 6568-1562

Träskaten. Är en sjö men kan ha fått namn efter en vårkase?? Kan givetvis också komma av träsk-. 10 km SO Ärla 10HSV 6570-1559

Lästringe sn. TK 9HNO

Innefattar numera även **Bogsta** och **Sättersta** sn. Den tornlösa stenkyrkans äldsta del är från ca 1200.

194 Borgs skans. Fornborg (Bogsta 36:1) 65282-15791. Ej markerad på karta pga platsbrist..

195 Dånhammar. Fornborg (Sättersta 35:1). Krön av bergshöjd. 25 m öh. 65301-15836

Hagby.. 6532-1586

Hagstugan. (Tänkbar vk-plats Stora Bastberget 75 m öh. 6532-1590) 7,4 km SV Sund. 6531-1589

196 Hamnstadberget. Fornborg (Sättersta 21:1) Krön av bergshöjd. 50 m öh. 65289-15819

- 197 Hevigslund.** Fornborg (Bogsta 122:1) 65315-15771. Ej markerad på karta pga platsbrist..
Runnviken. "Runnviken. Där märks först två borglämningar, af hvilka den ena vid sjöns östra strand på ett berg väster om Eke...Den andra borglämningen ligger på det s.k. Törnsjöberget vid Runnvikens södra ända." S4 s 81. 6529-1577
- 198 Skansberget.** Fornborg (Bogsta 24:1) Närmast farledsborg. 25-30 m öh. 9HNO 65297-15777. Ej markerad på karta pga platsbrist.
Törnsjöberget. = Hamnstadberget.

Mariefred TK 10HSO NO

Den gamla socknen **Kärnbo** ingår. Kyrkan av sten med torn byggdes 1621-24 på platsen för Sveriges enda kartusiankloster, grundat 1493.

Gripsholm. Kungl. Slott. Hette ursprungligen Åhl. Nuvarande namn efter Drotset Bo Jonsson Grip.

- 199 Hjorthagen.** Fornborg. (Kärnbo 25:1). "Bart berg med jordavlagringar." GF s 92. 25 m öh. 1,8 km VSV Mariefred. 10HSO 65708-15796
- 200 Jätteberget.** Fornborg. (Kärnbo 55:1). Kallas även Årbyborgen. "Bart berg i N, jordavlagringar i S." GF s 92. 400 m V Årby. 2,9 km O Åkers styckebruk. 10HSO 65719-15773
- 201 Stora Skansen.** Fornborg. (Kärnbo 124:1). "Bart berg och jordavlagringar." GF s 92-93. 35 m öh. 3,1 km ONO Mariefred. Vid Ramsösundet N om bebyggelsen på Kalkudden. 10HSO 65735-15845

Mellösa sn. TK 9GNO 10GSO 10HSV

Kyrkan av sten härrör troligen från 1200-talet. Tornet byggdes 1874.

Finntorp. Har samband med fornborgen Jättunaskansen i Flen. 2,9 km NNO Flen. 10GSO 6551-1546

Hagtorp. Har samband med ev. vårdkase på Nyckelberget. 3,2 km S Hälleforsnäs. 10GSO 6556-1541

- 202 Herrgöls skans.** Fornborg. (Mellösa 28:1) "Ett mindre stenröse i norra delen" RAÄ. 10GSO 65540-15446
- 203 Kramnäs skans.** Fornborg. (Mellösa 16:1) 35 m öh. 10GSO 65532-15495
- 204 Torsäng.** Fornborg. (Mellösa 151:1) Krön av bergshöjd. 65-70 m öh. 10HSV 65526-15502. Ej markerad på karta pga platsbrist..
- 205 Ulvsunda skans.** Fornborg. (Mellösa 17:1) 30 m öh. 10GSO 65528-15452. Ej markerad på karta pga platsbrist..

Muskö. TK 9INO 10ISO

Den tornlösa träkyrkan byggdes 1876

- 206 Finnhamn.** Namn på vattnet mellan Muskö och holmen Köpingen. "Till grund för namnen Fångö Kupa...och Köpingen ligger tydligen ett ord kopa...av finska kaup "höstack"...I dessa skärgårdsnamn tycks kopa...syfta på stackliknande holmar med stenkummel eller riskasar på toppen...Då sundet Finnhamn ligger innanför holmen Köpingen är det troligt att förleden i namnet Finnhamn syftar på en vårdkase (riskase)". AF s 39-40. 14,3 km ONO Nynäshamn 9INO 6541-1635
- 207 Vårdkasberget.** "På Vårdkasberget på södra Muskö markeras på en karta 1716 en kase följt av ordet Kummel. I W.Thams 'Beskrifning öfver Stockholms län (1850) heter det att "en aaf de högsta punkterna är Vårdberget vid Arbottna i söder, hvarifrån man ser Landssort på 3 mils afstånd." SSSk s 305. 64 m öh. 11,9 km O Ösmo 9INO 6542-1632
- 208 Älvsnabben, Kasberget.** "en Vakt Casa af trä Vph Ress til att beuaka fjenndhens Ankomst som då widh til fälle brännas." Cit. Efter SSSk s 305. 16,2 km S Västerhaninge. 9INO 6542-1637

Mörkö sn. TK 9INV 10ISV

Kyrkan av sten härrör troligen från ca 1200.

- 209 Axvik** Fornborg. (Mörkö 22:1) Krön av relativt högt berg. 25-35 m öh. 9INV 65452-16085
- 210 Fruberget.** Fornborg. (Mörkö 85:1). Bergkrön. 30-55 m öh. 9INV 65443-16069
- 211 Gumsekulla.** Fornborg. (Mörkö 84:1) Kumla och Tegneby i närheten. 25-35 m öh. 9INV 65447-16069. Ej utmärkt på karta pga platsbrist.
- 212 Hörningsholm.** Kallas 1310 Sijmonsö. Slott. (Mörkö 66:1). "Det låg säkert en vaktborg vid Hörningsholm under tidig medeltid" W s 19. "Gustaf Eriksson Wasa...lät kasta 70 man af den Danska besättningen i ett torn, sedan kalladt Jute-tornet." HGSL art.

- Hörningsholm s 546. På N sidan av Mörkö. 6,9 km ONO Trosa. 30 m öh. 9INV 65491-16068
- 213 Kasholmen.** Skans. (Mörkö 126:1). 20 m öh. 6,8 km SO Hölö. 9INV 65423-16045
Kumla. 7,9 km O Hölö. 9INV 6545-1607
Kummel. SÖ udden på Näslandet. Se Långudden.
- 214 Långudden.** SÖ udden på Näslandet. ”på den västerifrån utskjutande udden i Mörkarfjärden ett vårdkastecken med kumbel skrivet intill detta.” A s 21. 40 m öh. 9INV 65495-16094.
Ej utmärkt på karta pga platsbrist.
- 215 Skansundet. Notholmen.** (Mörkö 128:1). ”Hörningsholm...har varit befäst på både af naturen och konsten samt skansar på båda sidor om Skansundet, som ligger nära Hörningsholm, vid sjövägen till Stockholm, ej mindre för att skydda stället, än inloppet till denna vik af Östersjön.” HGSL art. Hörningsholm s 546. 9INV 65496-16078
- 216 Slessberget.** Fornborg. (Mörkö 24:1) 55 m öh. 9INV 65397-16064
- 217 Tabors berg.** Fornborg. (Mörkö 43:1) 25-35 m öh. 9INV 65362-16079
- 218 Tegneby.** Fornborg. (Mörkö 144:1). Bergkrön. 30-40 m öh. 7,4 km SO Hölö. 9INV 65438-16061. . Ej utmärkt på karta pga platsbrist.
Tuna. 7,3 km NV Stora Vika. 9INV 6542-1608
- 219 Vårdkasberget.** ”betydande är även Vårdkasberget på öns södra ända.” S4 s 114.
”Vårdkasberget, hvarpå den sista vårdkasen upprestes år 1788, Det är äfven ett af de högsta och slutar öns höga bergskedja i söder.” HGSL art Mörkö s 167. Vårdkase nr 49 enl. A. 30 m öh. 9I NV 65365-16079. Ej utmärkt på karta pga platsbrist.
- 220 Väggerberget.** Fornborg. (Mörkö 37:1) Bergkrön. 40 m öh. 9INV 65385-16077

Nacka församling. TK 10ISO NO

Erstaviks förs. ingår numera. Kyrkan av tegel med torn är uppförd 1890-92. Den ersatte ett träkapell från 1697

- 221 Finnberget.** ”Förra leden kana syfta på en vårdkase som ett led i en vårdkaskedja Nämndö Böte – 22km Telegrafberget (trp 84,45 G 76), Tyresö sn – 7 km Finnsvedsberget vid Finnsveden, Ingarö (50m) – 12km Finnberget, Nacka, omkr. 4,3 km f.d. Vårdberget, Brunkebergsåsen, Stockholm. En annan linje kan följas ända från Kasholmen, Arholma, Björkö-Arholma sn – 10,5 km –Vardberget, Tjockö, Rådmansö sn – 9km Kasholmen, Blidö sn – Yxlans telgraf, Blidö sn – 14,5 m –Kaseberget på Staboudde, Roslags-Kulla sn – 7 km Ösby signal, Ljusterö sn – 12,5 km Kasberget, Värmdö sn – 10 km Vaxholm (53 m öster om kyrkan) – 15,5 km Finnberget, Nacka – Vårdberget, Brunkebergsåsen. Sikten är god från Finnberget i de angivna riktningarna.” AF s 85. 55 m öh. 2,3 km VNV Nacka. 10I NO 65794-16321
Finnboda. Har samband med vårdkase 221 Finnberget. 2,5 km VNV Nacka. 10INO 6579-1631
Finntorp. Har samband med vårdkase1 221 Finnberget. 1,4 km V Nacka. 10INO 6548-1632
- 222 Kungshamn.** ”Den närmaste kase öster om Brunkeberg finns på de höga bergen på nordöstra delen av Nackalandet. På en karta som är en renritning av Gripenhielms sjökort från 1691 finns här ett vårdkastecken följt av ordet Wårdkasa. På 1700-talskartor kallas kase Kongshamns Wårdkase.” SSSk s 306. ”På de höga bergen väster om viken och holmen (Sverige) markeras på kartan 1739 genom en triangulär figur en vårdkase...Man kan säkerligen utgå från, att man här finner en bevakningsplats med gamla anor.” S s 277. 55 m öh. 3,1 km VNV Orminge. 10INO 65815-16365
- 223 Henriksdal.** Fornborgar. (Nacka 100:1-2). Närliggande borgar. ”Henriksdalsberget ligger på en ursprungligen egen ö mellan Svindersviken och Saltsjön...har en sammanlagd höjd av nära 40 m.” Ambrosiani. De är bägge kadade genom stentäkt och militära anläggningar. 2,2 km O Södermalm. 10INO 65791-16315/65789-16314

Nykyrka sn. TK 9HSV

Uppgått i **Stigtomt sn.** Se denna. Den romanska stenkyrkan härrör från ca 1200.

Nyköping S:t Nicolai. TK 9HSV

Kyrkan av sten är till sina äldsta delar från 1200-talet. Under 1400-talet om- och tillbyggdes den till treskeppig och försågs med torn.

- 224 Fornborg** (Nyköping 234:1) Berghag, Hagen och Hagstugan i närheten. 9HSV 65107-15684
- 225 Nyköpingshus.** ”En relativt högklassigt byggd grupp av **kastaler** med ganska tunna murar kan sammanställas. Dit hör Nyköpings forna kastal...Kastalen ligger på en klipprygg, alldeles där Nyköpingsån mynnade, samt nedanför den marknadsplats, vid vilken sedan staden anlades.” LBS s 412. 6514-1568
Berghag. 6509-1567
Bönsta. Har samband med vårdkase Karlängsberget i Helgona sn. 2,3 km VNV Oxbacken. 6518-1567
Finntorp. 1 km S Arnö. 6511-1570
- 226 Galgbacken.** Fornborg. (Nyköping 96:1) 35 m öh. 65164-15713
Hagen. 6511-1568
Hagstugan. 2,3 km SSV Arnö. 6510-1570
Karlberg. 2,9 km O Arnö. 6512-1573
Solberga. 3,3 km N Bergshammar. 6516-1564
Valstaängen. 3,3 km NO Svalsta. 6516-1563
- 227 Vithälla.** Röse (Nyköping 597:1). Rundstensättning 5 m diam och 0,4 m hög. Namnen Finnäng, Karlberg, Solberga, Valsta och Vithälla inom 1 km radie gör en vårdkase sannolik inom området. 4 km NNO Svalsta. 65185-15627

Nynäshamn. TK 9INO

- Kyrkan byggdes 1928-30.
Finnhällorna. 2,9 km O Nynäshamn. 6534-1625
- 228 Fornborg.** (Nynäshamn 29:1) 65355-16205
- 229 Norvikudden.** ”På Norvikudden på Nynäslandet har det enligt kartor från tidigt 1700-tak stått en vårdkase.”
SSSk s 305. Kasen har inte kontakt med Nynäs kase p.g.a. höjdhinder. Däremot har man härifrån total uppsikt över inloppet vid Danziger Gatt. 3 km NNO Nynäshamn. 65374-16250
- 230 Bötberget.** Vårdkasplats söder om Stockbonäs. M s 29. ”Triangelunkten 36 söder om Stockbonäs på södra delen av Nynäslandet kallas på karta 1829 för Bötberget...Detta är det sydligaste av *böte*-namnen i Stockholms skärgård.” SSSk s 305. 4,5 km SSV Nynäshamn. 6529-1621
- 231 Vårdkasberget.** ”Nynäs kase”. ”Vårdkasen kallas 1670 ’Nynäs wähl kaase’.” SSSk s 305. ”Där har ända till början av 1900-talet stått en vårdkas, färdig att tändas på om fara hotade.” S s 250. Triangelpunkt 54,6 m öh. Vårdkase nr 53 enl. A. Nr 54 enl. SV. 6534-1623.

Nämdö sn TK 10JSV

- Kyrkan av trä med torn byggdes 1876. Den ersatte en träkyrka från 1798 vid Östanvik, som i sin tur föregicks av ett träkapell från 1702
Bötsholmen. Bötsholmen 1630. O Nämdö böte. ”Bötsholmen är namngiven efter läget i förhållande till berget.” M s 28. SSSk s 304 15 m öh.
- 232 Böteskobben.** 15 m öh. 11,3 km SSO Stavsnäs. 65683-16698
Kastöbåden. 19,3 km S Stavsnäs. -6559-1669
Kastön. (Kast- = vårdkast?) 20,2 km O Dalarö 6557-1668
- 233 Finnskär.** 18,7 km SSO Dalarö. 65553-16667
- 234 Nämdö böte.** Vårdkasnr 38 enl. SV ”ett 143 fot högt berg p Nämdö NÖ udde”. M s 27. 42 m öh. 9,9 km S Stavsnäs. 65688-16678
- 235 Uvö.** ”På Kasberget på södra delen av Uvö är tillvaron av vårdkasar styrkt sedan 1670-talet.” SSSk s 304. 34 m öh. 12,5 km SSV Stavsnäs. 65654-16620
- 236 Vårbergsudden.** ”På östra sidan av Gillinge i Nämdö sn ligger Vårbergsudden. Det kan vara ett ursprungligt Vårdbergsudde.” SSSk s 304. 10 m öh. 14 km O Dalarö. 6558-16623

Näshulta sn TK 10GSV SO

- Den tornlösa stenkyrkan härrör från ca 1200.
- 237 Fagernäs.** Fornborg (Näshulta 25:1). På Barrön. Vårdkase GF nr 40. ”65x65m...Bart berg med grunda skrevor” GF S 85. 45-50 m öh. 11,2 km SV Hällsta. 10G SO 65655-15299
Hagberget. 10 km SSO Alberga. 10G SO 6567-1525

Ornö sn TK 9INO 10ISO 10JSV

Ingår sedan 2002 i **Dalarö-Utö-Ornö** församling. Kyrkan av trä med torn byggdes 1883-85 som ersättning för en 1881 brunnen träkyrka från 1652.

- 238 Björkö böte.** Bötsberget. ”namnet avser den höjd på ön Björkö u.1 Björkö i SV delen av Ornö sn, vilken på GK 68 bär höjdsiffran 172.” M s 29. SSSk s 305. 50 m öh. 11 km SV Dalarö. 9I NO 6549-1645
- 239 Brevik.** ”Wählkassar, som itändass, til at röya eller yppa fiendens ankomst med...vid en by brevijk kalladt.” Rannsaking 1668 citerat efter SSSk s 304. ”Den (vårdkasen) har sannolikt stått på triangelpunkten 60,6 m norr om Stora Brevik.” SSSk s 304. 6,4 km SSV Dalarö. 10I NO 65537-16485
- 240 Bötskär.** ”Ifrågavarande holme är mycket hög...Den har använts som triangelpunkt.” M s 28. 10 m öh. Vid Sundby. 16,7 km S Dalarö. 10JSV 65437-16534
- 241 Genböte.** Gieenböote 1670. M s 28. SSSk s 304. 30m öh. 2,2 km O Dalarö. 10JSV 65594-16507
- 242 Kaskär.** Kasskär?? Här bör en kase ha funnits för att täcka en annas oövevakad del av kusten. 17,5 km SSV Dalarö. 9INO 65421-16490
- 243 Kasudden.** ”mellan bebyggelsen Övre och Nedre Åvassa ligger Kasudden, som är hög i förhållande till omgivningen.” SSSk s 304. 25 m öh. 7,5 km SSO Dalarö. 10JSV 6553-1652
- 244 Ljusböte.** Gjusböte. V Kymmendö. 7,5 km SO Dalarö. 10JSV 65559-16550
- 245 Rotholmen.** ”På Rotholmen...markeras en kase på en karta från 1670-talet.” SSSk s 304. 35 m öh. 7,9 km SV Dalarö. 10I SO 6552-1644
- 246 Sandböte.** ”Enl. Rosell är Stora Sandböte «mycket högt»; GS uppger höjden till 125 fot”. M s 29. SSSk s 304. 30 m öh. 10 km S Dalarö. 10J SV 65505-16524
Valön. 14 km SSO Dalarö. 10J SV -6547-1656
- 247 Varnö.** Warnø 1425. ”kan vara ett ursprungligt Wardhnö.” SSSk s305. 35 m öh. 13,6 km SSV Dalarö. 9I NO 65483-16473

Oxelösunds församling. TK 9HSV SO

Den högt belägna korskyrkan av betong med karaktär av fyrbåk byggdes 1957.

- 248 Beten.** Numera fyrplats. Tidigare Böten?? Lucka i bevakningen här annars. På ön borde funnits en vaktpostering. 6,4 km SO Oxelösund. 9HSO 65033-15775
Valbådan
Värnklubben.

Ripsa sn. TK 9HNV

Numera sammanslaget med **Råby**. Se Råby-Ripsa. Kyrkan av sten härrör från ca 1200. År 1609 välvdes den, och ett torn påbörjades men blev aldrig färdigbyggt.

Runtuna sn TK 9HSV NV NO

rentunom 1296. Kyrkan av sten med ofullbordat torn härrör från 1100-talets slut.

Hagstugan. Har samband med 162 UGGLEBERGET. 3,6 km VSV Runtuna. 9HNV 6526-1570

Karstorp. Har samband med 161 Skansberget. 5,5 km NNO Oxbacken. 9HSV 6523-1570

Kvedby. Fornborg. (Runtuna 112;1) Krön av bergklack. 55 m öh. 9HNV 65292-15682

Per Knäppares borg. Fornborg. (Runtuna 143:1). 5-30 möh. 65274-15749

- 249 Skansberget.** Fornborg. (Runtuna 56:1). Kalt bergskrön. 5,7 km SV Runtuna. 9HSV 65238-15700

- 250 UGGLEBERGET.** Fornborg. (Runtuna 15:1). ”På det s.k. UGGLEBERGET norr om Långsjön finnes en borglämning.” S4 s 86. 445-70 m öh. 2,9 km VSV Runtuna. 9HNV 65262-15714

Uppsa kulle. ”Wallman-hög”? 40 m öh. 2 km O Runtuna. 9HNO 6528-1575

Råby-Rekarne sn TK 9HNV 10GNO

Den tornlösa stenkyrkan är från 1100-talets senare del.

- 251 Gransten.** Fornborg (Råby-Rekarne 3:1). ”På bergskrönet inne i fornborgen ett tunt lager skörbränd småsten och sotfärgad jord.” LRF s 33. 69,77 m öh. Ca 100 m Ö torpet Gransten. 10GNO 65856-15310

Hagtorpet. Har samband med fornborgen 245Gransten. 5,2 km VSV Hällbybrunn 10GNO 6583-1531

- 252 Hägersberget.** (Lägersberg). Fornborg (Råby-Rekarne 42:1). ”Sydväst om Ökna på det s.. Hägersberget ligger en borglämning, som är en av de största i sitt slag, enligt traditionen skall traktens invånare vid ett fientligt anfall här hafva förrsamlat sig med sin egendom och sin boskap och länge försvarat sig, sedan deras bostäder på slätten blifvit uppbrända.” S4 s

247. Gården Geteberg ligger intill i NO och markerar bevakningsfunktionen på berget. Ligger vid triangelpunkten 59 m. 8,6 km V Hällbybrunn 10GNO 65832-15274

Råby-Ripsa sn TK 9HNV

Bildades 1994 genom sammanslagning av församlingarna Råby-Rönö och Ripsa. Råby-Rönös tornlösa stenkyrka är från 1200-talets förra del.

Ekeby. Fornbor.g (Ripsa 41:1) 30 m öh. 65400-15694

Hagstugan. 11 km S Sparreholm. 6540-4563

253 Jättmarberget. Fornbor.g (Ripsa 43:1) Jätt- till gäta 'bevaka'. -mar- =förvanskning av 'var-?? Jättvarberget? 9,7 km S Stjärnhov. 60 m öh. 65419-15701

254 Spikstenen. Fornbor.g (Ripsa 55:1) Haga i närheten. "i S vallen invid grustäkt, framkom kol, tolkat från röjningsled vid anläggandet." RAÄ. 65372-15624

Rönö församling. TK 9HNV

Hette tidigare Råby-Rönö. Den tornlösa kyrkan är från 1200-t.

255 Bro. Fornbor.g (Råby-Rönö 118:1) Krön av mindre kalbergshöjd. 30 m öh. 65293-15627

256 Gälltorp. Fornbor.g (Råby-Rönö 39:1) "Vid NNV änden av denna vall är en stensamling, 2 m diam och 0.1 m h, av delvid skörbrända stenar." RAÄ. 50 m öh. 9HNV 65266-15655

Hagen.

Hagstugan.

257 Lundby. Fornbor.g (Råby-Rönö 131:1) "Ungefär mitt i (södra) vallen är två stensättningsliknande utsvällningar, runda, 5-6 m i diam och 0,3-0,4 m höga med fyllning av stenar.." RAÄ. Vårdkasbottnar? 25-30 m öh. 65331-15614

258 Stockvik. Fornbor.g (Råby-Rönö 72:1) 35-40 m öh. 65308-15619

259 Veda. Fornbor.g (Råby-Rönö 48:1). Krönparti av kuperat kalberg. Hagen i närheten. 40-50 m öh. 65239-15670

260 Ytteräng. Fornbor.g (Råby-Rönö 113:1) Hagen och Tuna i närheten: 65227-15662. . Ej utmärkt på karta pga platsbrist.

Salems sn TK 10ISV

261 Kyrkan. Kyrkan av sten med torn härrör från 1100-talet. Tornet hade ursprungligen krenelering, tydande på försvarsfunktion. 2,1 km NNO Salem. 65681-16121

262 Fågelsta. (Männö borg) Fornborg (Salem 299:1). "På det högsta och nordligaste av de två berg, som ligger längst ut på östra udden i Bornsjön. Terrasseringar och husgrunder :grupperade kring en vattengrop finns inom borgen." Rydberg s 40. Hagen i Botkyrka sn i närheten. Anses vara en boplatsborg. 3,2 km NNO Salem. 25-50 m öh. 657000-16115

263 Korpberget. (Hallsta) Fornborg. (Salem 14:1) "Tillhör Schnells typ a. Högsta höjden inom fornborgsområdet 52 m öh." Rydberg s 40. Anses vara en tillflyktsborg. 35 möh. 65669-16103

264 Ladvik. Fornborg (Östertälje 292:1). "på ett berg vid mitten av dalgången ut mot Viksberg, 450 m söder om Lundbyvägen och 100 m söder om gården Vreten. Fornborgen upptar hela berget, var s högsta höjd är 64 m öh...Omkring 1 m norr om innermurens ingång och ca 2,5 m väster om den, finns en delvis övertorvar, rund stensamling... Detta kan vara delar av ett raserat röse." Rydberg s 27-28. 6,7 km NV om Salem. 55 m öh. 657050-160534

265 Lorensberg. Fornbor.g (Salem 211:1) Krön av bergshöjd. "Inom SÖ muren två stensättningar." RAÄ. 55 m öh. 65704-16066

Männö borg. Se Fågelsta.

266 Skårby. Fornborg (Salem 42:2). "beläget på hög bergrygg nära Bornsjöstranden. Röset är 25 m i diameter och 3 m högt. Intill ligger en mindre stensättning. De båda anläggningarna är omgivna av en låg stenmur." AS s 230. Möjlig plats för den av Hadorph nämnda vårdkasen som enl. Stahre låg ca 4 km S om berget vid Bockholmssund. S s 292. 65691-16101

267 Talby. Fornborg. (Salem 211:1/Östertälje 294). "Inom SÖ muren två stensättningar." RAÄ. På ett berg 500 m söder om Lundbyvägen och ca 100 m väster om Lorensberg. 5,7 km NV Salem. 55 m öh. 65704-16066. . Ej utmärkt på karta pga platsbrist.

268 Viksberg. Fornbor.g (Salem 289:1) 20-30 m öh. 65706-16030

Saltsjöbadens förs. TK 10ISO

Uppenbarelsekyrkan i S. av tegel med sidoställt torn byggdes 1910-13

Utsiktsberget. Ligger N om Vårgårdssjön där nu observatoriet ligger. 55 m öh. 65747-16425

Sankt Mikael's församling. TK 10ISV

Skärholmen.

Vårby gård. ”På en karta, utförd 1684-87, markeras en ”Wählkassa” på berget norr om Vårby gård - Korpberget; det är den av Hadorph nämnda kasen på ”Wårdbyborg’.” SSSk s 306. Triangelpunkt 78 m öh. 1,9 km VNV Skärholmen. Se 269 Vårberg i Skärholmen. Haga i närheten. 10ISV 65737-16178

Skarpnäcks förs. TK 10ISO NO

Utbruten u Brännkyrka församling. Markuskyrkan i Björkhagen stod färdig 1960.

Kasby. Numera försvunnet namn, torp på GK. En bergstopp mellan Flaten och Ältasjön. 69 m öh är den troliga vårdkasplatsen. Se nr 43 Galtberget i Brännkyrka. (Är nödvändig för uppsamlandet av signalerna från Södertörnkustens olika delar). 10ISO 657325-163410

Skärholmens församling. TK 10I SV

Bildades 1969 genom utbrytning ur Huddinge församling.

269 Vårberg. 65745-16182

Sköldinge sn TK 9GNO

(Skylinge) Sköldunge 1314. Kyrkan av sten härrör från 1100-talets senare del.

Bollvedstorp. Bålved? 3,3 km V Valla. 6543-1530

Fyrtorp. 2 km NNV Valla. 6545-1532

Fyrö. 1,5 km N Valla. -6545-1533

Haga.

Hagstugan. 5,7 km ONO Katrineholm. 6544-1527

Kallvik. 4,6 km VSV Mellösa. 6551-1538

270 Lindsmo skans. Fornborg (Sköldinge 53:1). Haga i närheten. 50-75 m öh. 65481-15359

271 Ramunderborg. Fornborg. (Sköldinge 56:1). ”Mitt emot denna (Valdemarsön) på södra stranden ligger en annan borglämning på det s.k. Skansberget. S4 s 191-192. 25-55 m öh. . 3,4 km NNO Sköldinge. 65489-15373

Skansberget. Se Ramunderborg.

272 Tjugesta skans. Fornborg (Sköldinge 49:1). ”En tredje borg (enkel ringmur) ligger på ett högt berg mellan sistnämnde sjös (Elvestadsjön) södra ända och sjön Silingen just på häradsgrensens på Tafvesta bys ägot. Den kallas Tafvesta skans.” S4 s 191-92. Varbro ligger intill i N. 45-60 m öh. 5,1 km SV Flen. 65447-15427

273 Valdemarsön. Fornborg. (Sköldinge 57:1). ”Å Valdemarsön ligga lemningarne efter en borg, som förmodligen är från hednatiden.” S4 s 191-92. 40 m öh. 65499-15363
Varbro. 5 km O Sköldinge. 6545-1541.

Sorunda sn TK 9INV 10ISV

Kyrkan av sten med ursprungligt torn härrör från 1100-talets senare del..

274 Borgberget. Fornborg. (Sorunda 624:1). 2,5 km VSV Hemfosa. 3,7 km ONO Grödbby. 50 m öh. 10ISV 65507-16222

275 Borgen. Fornborg. (Sorunda 795:1) 35-50 m öh. 10ISV 65508-16197

276 Hagberga. Fornborg. (Sorunda 324:1). 9INV 65472-16199

Hageberg. 6,5 km SSV Stora Vika. 9INV 6544-1611

Hagudden. 1,9 km SV Stora Vika. 25 m öh. 1,9 km SV Stora Vika. 9I NV 6536-1613

277 Handvik.1 Fornborg. (Sorunda 438:1) 10ISV 65518-16119

278 Handvik.2 Fornborg. (Sorunda 441:1) ”Fornborgsberget ligger solitärt med god utsikt över omgivande marker” RAÄ. 40 m öh. 10ISV 65521-16125. Ej utmärkt på karta pga platsbrist.

279 Källsta. Fornborg. (Sorunda 435:1). 40-85 m öh. 65505-16134

280 Lyngsta. 1 Fornborg. (Sorunda 187:1) 70 m öh. 9INV 65393-16166

281 Lyngsta. 2 Fornborg. (Sorunda 196:1) 60 m öh. 9INV 65397-16156

282 Malmerga. Fornborg. (Sorunda 319:1) 55 m öh. 9INV 65458-16182

283 Norrgården. Fornborg. (Sorunda 840). 65453-16176. Ej utmärkt på karta pga platsbrist.

284 Skansberget. Fällnäs. Fornborg. (Sorunda 721:1) 5-25 m öh. 9INV 65379-16134

285 Skogalund. Fornborg. (Sorunda 377:1). 65325-16144

286 Skogstorp. Fornborg. (Sorunda 631:1) 40-55 m öh. 10ISV 65533-16162

287 Stenby. Fornborg. (Sorunda 67:1) 50 m öh. 9INV 65489-16134

288 Stora Vika. Fornborg. (Sorunda 190:1) 70 m öh. 9INV 65385-16150

- 289 Storborgsberget.** Fornborg. (Sorunda 186:1) 55-80 m öh. 9INV 65390-16165. . Ej utmärkt på karta pga platsbrist.
- 290 Trollsta.** Fornborg. (Sorunda 625:1) 55 m öh. 9INV 65500-16211
- 291 Vårdberget.** Fituna. Här fanns ännu på 1920-talet en av de bäst kända vårdkasarna på ett berg SV Fituna. Vårdkasen var byggd på ett stort gravröse, sannolikt från bronsåldern. Strax nedanför syns grundstenar efter ett hus, möjligen vårdkasvaktens vakthus. En kopia av kasen byggdes på Skansen i Stockholm, men är numera riven. Vårdkasenr 50 enl. A. 61 m öh. 6,3 km VNV Grödbby. 9INV 6548-1611
- 292 Ålsta.** Fornborg. (Sorunda 621:1) 55 m öh. 10ISV 65550-16247
- 293 Österby.** Fornborg. (Sorunda 622:1) 75 m öh. 10ISV 65546-16247

Spelvik sn. Se Ludgo.

Stenkvista sn TK 10GNO

Kyrkan av sten stod färdig 1795 och ersatte en medeltida stenkyrka på annan plats. Tornet byggdes 1840.

Bålsta. Balsta på moderna kartor. 2,3 km V Hällberga. 6577-1542

- 294 Bosberget.** Fornborg (Stenkvista 13:1). ”Drygt 1,5 km NO Stenkvista ka.” LR s 41. ”En borglämning finns även i socknen, belägen på ett berg, nordväst om Västra Bålsta, omkring 2,5 km nordost om kyrkan.” S4 s 301. ”På högsta punkten av Bosberget, även kallat Balsta...återger Hermelin ett valborgsmässobål. Detta kan återspegla en urgammal tradition med eldar på sådana platser, där vårdkasar tidigare funnits.” LR Fig 2 55 m öh. 2,3 km V Hällberga. 657810-154280
- Haga. Har möjligen sambande med fornborgen Bosberget. 1,8 km SSO Hällberga. 6579-1545
- Kumla. 1 km SO Hällberga. 6578-1545

Stigtomta sn TK 9GSO 9H SVNV

Omfattar numera även den tidigare **Nykyrka** sn. Kyrkan av sten härrör troligen från ca 1200. Under 1400-talets senare del välvdes den och försågs med torn.

Finnäng. Har samband med 295 Fjällskär. 5,3 km NNO Enstaberga. 9HSV 6519-1562

- 295 Fjällskär.** Fornborg. (Stigtomta 155:2) Fjerdeskelfue 1366. Krönpartiet av hållbunden bergrygg. I fornborgens centrum en stensättning, närmast rund, 5-6 m diam och 0.3 m hög. ”ligger på en relativt låg kulle. Även om denna har ett ganska fritt läge, är utsikten från gården starkt begränsad. ES s 25. Rinnäng och Vaxhälla i närheten. 47,48 m öh. 4,4 km O Stigtomta. 9HSV 65197-15622
- Hagstugan. 6,6 km NNV Jönåker. 9GSO 6519-1548
- Hagstugan. Karltorp i närheten. 5,7 km NNO Stigtomta. 9HNV 6525-1558
- Hagstugan. 2 km SSV Stigtomta 9HSV 6518-1556
- Hagstugan. 1,6 km NO Stigtomta. 9HSV 6521-1558
- Karltorp. Triangelpunkt 47,0 m öh. 500 m i NV. Hagstugan i närheten. 7 km SO Björkvik. 9GSO 6520-1547
- 296 Kisäng.** Fornborg. (Stigtomta 156:1). Krönpartiet av ett brant berg. 30 m öh. 9HSV 65225-15575
- 297 Skansberget.** Fornborg. (Nykyrka 59:1) 35-45 m ö.h. 9HSV 65249-15579
- Solberga. 9HNV 6225-1554
- 298 Solö.** Fornborg. (Nykyrka 7:1) Krönparti av bergrygg. 30-40 m öh. 9HSV 65240-15581.. Ej utmärkt på karta pga platsbrist.
- Tuna. 6,2 km NV Oxbacken. 9HSV 6521-1564
- Valinge. (Vålinga). Möjlig vk. på berget 300 m V gården. 51 m öh. 6 km NNV Jönåker. 9HSV 6519-1550
- Vaxhälla.** Vaxallom 1408. Numera försvunnet namn. Låg 1000 m NNV om Fjällskär. ”Gård omedelbart intill Fjällskär. Tolkas av Sahlgren som ’Vårdkasberget’.” ES s 48. NoB 1913 s 66. Vårdkasplatsen möjligen på berget 1300 m VNV gården 51 m öh. Nu inom militärt skyddsområde. 9HSV 6519-1562.. Ej utmärkt på karta pga platsbrist.
- Vålsta. Vaarasta 1375. Trolig vårdkasplats på Vålstaberg/ Skansberget. 9HSV 6524-1553
- Vålstaberg.** Solberga ligger intill. Fornborgen Skansberget här. 45 m öh. 9HSV 6524-1553
- Vålstastugan. 2,5 km SSO Vrena. 9HSV 6524-1553

Stora Malm sn TK 9GNV NO

Den tornlösa stenkyrkan härrör troligen från 1200-talet.

Bältsnäs. 4,3 km NNV Strängsjö. 9GNV 6535-1521

Djula. (Djulö) ”På egorna finnes, i skogen på ett näs vid Djulasjön lemningsar af en byggnad af grästen, kallad Trolleträsk eller Trolleborg, hvilken ansetts vara ett vikinganäste.” HGSL.

Troll- kan möjligen tyda på en vårdkase. 3,5 km VNV Forssjö. 9GNV 6538-1524

Finntorp. Kan möjligen ha samband med vårdkase Djula. 4 km O Katrineholm. 9GNO 6541-1525

Hagby. 2 km N Strängsjö. 9GNV 3533-1522

299 Hagstugan. Möjlig vårdkasplats. (-trolig p.g.a. gränsläget till Östergötland) på höjden 300 m S gården 4 km SSV Strängsjö. . 70 m öh. 9GNV 6527-1522.

Jättorp. Kan Möjlig komma av fsv göta = ‘vakta, ge akt på, iakttaga’. 2,8 km NO Forssjö. 9GNO 6539-1529

Karstorp. Har samband med eventuell vårdkase på det närliggande Spökbacken. 1,4 km SSV Forssjö. 9G NO 1527-6535

Spökbacken. 1 km VSV Forssjö. 76 m öh. 9GNO 6536-1526

Trolleträsk. Se Djula.

Strängnäs TK 10HNV

Domkyrka av sten och tegel byggdes ca 1260-ca 1340. Under 1300-talets senare del och 1400-talets första hälft tillkom det mäktiga västtornet.

300 Borgen. Fornborg. (Strängnäs 48:1) Inom borgen å ”moränryggens högsta krön ett röse ca 27 m diam och 3,2 m h. 10HNV 65795-15728

Eldsund. Ethlasund 1293. ”Alla senare belägg har emellertid -ld-”. S s 292 not 22. Under medeltiden var Eldsund tingsplats. ”Bland namn...vilka med stor sannolikhet innehålla eld i betydelsen ’vårdkaseld’, må nämnas Elsund, by i Strängnäs s:n...Eldsund står i intimt samband med Kaskaren, som är namnet på en halvö, som skjuter ut i fjärden norr om inloppet till det gamla Eldsundet.” S s 291. 6585-1568

301 Finninge. Finnungum 1293. Sedermera Olivehäll varav det nuvarande **Ulvhäll**. 1 km väster om Ulvhäll (Ek 10H 6d). Finninge låg på ett näs vid Ulvhällsfjärden. ”bildat till stammen finn(e) som kan ha syftat på en vårdkase på näset. Från denna kan signaler ha gått till ett antal fornborgar, som ligger strålförmigt i förhållande till Finninge: 8km Jättekyrkan, Härads sn (i väster); 4km Stenby, Tosterön, Strängnäs; 3,5 km Jättekyrkan (på Jätteberget), Toresunds sn; 4,5 km fornborg vid Åby, Strängnäs (i sydost). Dessutom troligen en vårdkaslinje Finninge – 6km Bålberget (60m), Åkers sn – 12km Borgen, fornborg vid östra änden av sjön Eklängen, Länna sn; dessutom Bålberget – 6km fornborg vid Åkers styckebruk (1,5 km nordväst stationen) och Bålberget – 8,5km fornborgen Mörtsjö ringmur (2 km sydväst om nämnda station) båda fornborgarna i Åkers sn.” AF s 80. 65830-15688.

302 Fornborg. (Strängnäs 301:2). Krönläge. 60-75 m öh. 65783-15761

302 Kaskaren. (Kaskaren) Katzgarn 1684. ”namnets första led är enl. Lindroth...’ganska säkert’ kase, vårdkase.” S s 292. ”Märk att holmen legat nära inloppet till Ellsundet.” LÖN s 169. ”Sannolik vårdkase” S s 231. Bevakar tillsammans med fornborgen vid Stenby på Tosterön det smalaste sundet av Strängnäs-fjärden. 2 km VNV Abborrhöret. 65865-15682

303 Jätteberget. Fornborg ? 1 km S Djupvik. 34 m öh. 3 km N Abborrhöret. 658755-157015 Olivehill. Se Finninge.

304 Solberga. Fornborg. (Strängnäs 411) 20-30 m öh. 65800-15693

Sundby sn. TK 10GNO

Se Kafjärdens församling. Kyrkan av sten med torn härrör från 1100-talet.

Svärta sn. TK 9HSV SO NV NO

Tidigare Svärtuna. Den treskeppiga stenkyrkan byggdes 1802-09 med användande av den föregående medeltidskyrkans 1400-talstorn.

Brannebol. Har samband med vk-platsen 175 Ånga. 6,8 km SSO Sjösa. 9HSO 6512-1579

Hagstugan. Har möjligen samband med vårdkasplatsen 309 Ångaberget. 5,9 km SSO Sjösa. 9HSO 6513-1578

Hasselö. ”På Hasselön hafva funnits befästningar, kanske redan under vikingatiden.” HGSL. 5,3 km S Sjösa. 9HSO 6512-1576

305 Kummelberget. Kumbilberget 1680. Det höga berget söder Sk i Skalkulla. (Skalkulla ett skialf-namn?) ”På Kummelberget i Svärta sn har kartritaren (1673) anbragt en figur

föreställande en vårdkase och försett det med ett förklarande »wård-kummel» S s 239
9HSV 651785-157450

- 306 Limmersvik.** Fornborg (Svärta 20:1) 20 m öh. 9HSO 65166-15759
Skansholmen. 5,6 km S Sjösa. 9HSO 6512-1576
- 307 Svärtagård.** Fornborg (Svärta 142:1) 40 m öh. 9HSO 65235-15745
- 308 Valsta.** Fornborg (Svärta 107:1). 900 m NO gården. Platå av högt berg. 60 m öh. 3 km NO
Sjöda. 9HSO 65203-15760
- Vårdkasen.** S.Ånga. Se Ångaberget.
- 309 Ångaberget.** = Vårdkasen. ”Höjden söder om Ånga i Svärta sn - Ångaberget; kastecken +
Vårdkasa 1727.” LSA. Triangelpunkt 38,2 m h. 6,8 km SO Sjösa. 38 m öh. 9HSO 65138-
15800
- 310 Åsandal.** Fornborg (Svärta 35:1) 9HSO 65187-15760
- 311 Ödeby** Fornborg (Svärta 151:1) 65 m öh. 9HSO 65207-15767. Ej markerad på karta pga
platsbrist.

Sättersta sn TK 9HNO

Ingår numera i **Lästringe** församling. Se denna.

Södertälje. TK 10ISV

Sankta Ragnhilds kyrka av sten med torn härrör från 1100-talets senare del.

- 312 Fornborg.** (Södertälje 46:1) ”Inom borgens begränsning på högsta partiet i V är (ett) röse 7
m i diam och 0,3-0,7 m h.” RAÄ. 30 m öh. 65633-16005
- Torekällberget.** Tidigare Tore-Karlsberget. Möjlig vårdkaseom Karl kan tolkas som
vårdkarl. 65 m öh. 1 km ONO Södertälje. 65646-16037

Taxinge sn. TK 10HSO

Korskyrkan av sten uppges ursprungligen ha varit ett krutmagasin som på 1690-talet
ombyggts till kyrka.

- 313 Finkarby.** Fornborg. (Taxinge 6:1). Namnet finns inte på TK men väl på Hitta.se:s karta..
”Namnet Finkarkby är bildat till ordet finnkärlar, som icke betecknar folkslaget finnar.
Enligt L.Hellberg åsyftar denna beteckning här män från den nu försvunna gården eller
byn Finstad i Kärnbo sn, Selebo hd, som tillsammans med byn Näsby blev stamgård till
Gripsholm. – Det ligger en fornborg på Finkarbys ägor, omkr. 300 m sydost om
bebyggelsen. Enligt min mening syftar benämningen finnkärlar här på fornborgens
bemanning eller på en vårdkase på eller vid fornborgen och betyder ’kärnarna vi
fornborgen.’” AF S 61. 50 m öh. 65681-15861
- 314 Slottsberget.** Fornborg (Taxinge 22:1). Krön av uppstickande bergrygg. 50-70 m öh. 7,6 km
V Nykvarn. 65628-15846

Toresund sn TK 10HNV NO

Kyrkan av sten härrör från 1100-talets slut. Tornet byggdes vid 1400-talets mitt.

”Af borglemningar finnas en på ett berg O om sjön Norra Kärlängen, en annan på ett
fordom kringflutet berg V om Marsjön.” S4 s 350. Borgen vid N. Kärlängen ligger vid
triangelpunkten 67, väster om gården Solbacken.

- 315 Fornborg** (Toresund 61:1) 65790-15855
- 316 Fornborg** (Toresund 174:1) ”På bergets krön en stensättning eller vårdkasbotten ca 5 m
diam. och ca 0,3 m h. med skörbränd sten.” RAÄ. 65803-15753
- 317 Gesta.** Fornborg (Toresund 248:1). Haga i närheten. 10HNO 65798-15767
- 318 Hagaborg.** Fornborg (Toresund 56:1). ”På högsta krönet är ett röse 8 m fism ovh 1,0 m
öht.” RAÄ 5,2 km SSO Stallarholmen. 10H NO 65797-15834
- Hagstugan. Har samband med fornborg på Skansberget. 3,5 km V Stallarholmen. 10H NO
6581-1576
- 319 Jätteberget.** Fornborg (Toresund 101:1). Bergkrön. Jätte- till fsv gäta ’ge akt på, iakta’. ”En
tredje borglämning ligger på det s.k. Jätteberget på Vaxängs ägor.” S4 s 390. ”ser ut som
borgårdsmurar eller terrasser på bergslutningarnas krön.” GF s 91. Fornborgen är
resturerad efter militära anläggningar 2005). Triangelpunkten 73,4 m öh. 4 km O
Strängnäs. 10H NV 65830-15739
- Karlunda. Har möjligen samband med fornborgen Åby skans. 5 km N Mariefred. 10H NO
1580-6576
- Kumla. 3,4 km S Stallarholmen. 10H NO 1580-6579
- 320 Kyrkviksberget.** Fornborg? (Toresund 10:1) 20 m öh. 10HNO 65820-15815
- 321 Obygdön.** Fornborg (Toresund 242:1) 30 m öh. 65749-15872

322 Saxeborg. Fornborg (Toresund 76:1) 10HNO 65778-15866

323 Skansberget. Röse (Toresund 168:1). Krön av bergshöjd med ett röse 15 m i diam och 0.3-0.5 m högt. 40 m öh. 4,6 km V Stallarholmen. 10H NO 65823-15753▲

324 Stenby skans. Fornborg? (Toresund 136:1). 25 m öh. 1,9 km SSV Stallarholmen. 10H NO 65814-1579

Vaxäng. Waxaengh 1404. Se Jätteberget.

325 Vånga. Fornborg? (Toresund 173:1). ”På bergkrönet och ungefär i fornborgens mitt en stensättning eller vårdkasbotten, ca 5 m diam och ca 0,3 m h av ...skörbrända stenar.” RAÄ. 20 m öh.10HNO 65810-15760.

326 Åby skans. Fornborg (Toresund 192:1). På krönet av bergsbranten. 30-50 m öh. 5,4 km SSV Stallarholmen. 10H NO 65778-15786

Torpa sn TK 10GNV NO (Hör numera till Västmanlands län)

Kyrkan av sten härrör från 1100-talets slut. Tornet byggdes vid 1400-talets mitt.

327 Hagsberget. Fornborg (Torpa 96:1). 42 m öh. 4,7 km OSO Torpa kyrka. 7,3 km SV Kvicksund. 10GNO 65865-15255

328 Torpasten. Fornborg (Torpa 68:1). 7,7 km SO Kungsör. 25 m öh. 10GNV 65868-15231

329 Torpunga. Fornborg (Torpa 163:1) 45 m öh. 65836-15257

330 Uvberget. Fornborg (Torpa 154:1) Bergskrön. 30 m öh. 65863-15250. Ej infört på karta pga platsbrist.

Torshälla. TK 10GNO

thorsharcum 1252. Heternumera Hällby. Den tornlösa tegelkyrkan med församlingsutrymmen invigdes 1931. Vid Ekeby finns ruinen efter en liten romansk kyrka från 1100-talet.

331 Holmberget. Fornborg (Torshälla 96:1). ”800 m i SO (från Nybyborgen) ligger en f d fornborg på Holmberget sedan i början av 1900-talet förvandlad till en park i nationalromantisk anda. Nu ses knappast några synliga spår efter vallar eller murar.” LFR s 30. 65895-15353

332 Nybyborgen. Fornborg (Torshälla 11:1). Kallas ’Humbleberget’ av lokalbefolkningen. ”Fornborgen är belägen på den Ö sidan av Nybyån vid Nyby bruk, 350 m ONO Torshälla kyrka. Högsta punkten 30 m öh....Närmast under torven konstaterades ett mörkt jordlager med skarpkantad, något skörbränd sten. Under detta lager grusliknande material, delvis sintrat. Närmast detta fanns ett tunt skikt av sot som innehöll några små kolbitar, vilket låg över ett jordlager som också innehöll sten. Detta tunna sotlager kunde iaktas som kol- och sotfläckar i hela schaktet...Resultatet av C14-analysen av kol från bottenskiktet i murschaktet gav åldern 1395±135 d Kr.” LFR s 30 ff. 1,5 km NV Torshälla. 20 m öh. 65892-15372

333 Ängsholmen. Fornborg (Torshälla 1:1). ”Belägen på ett tämligen högt berg, begränsat av branta sluttningar, stup och stenvallar.” LFR s 35. 750 m NV Eskilstunaåns mynning vid Mälaren. 3 km N Torshälla. 40 m öh. .65924-15384

334 Ölsta. Fornborg (Torshälla 94:1). ”Belägen på ett relativt brant berg med stup i S. 8 m högt.” LR s 44. 350 N Ölsta gård. Hagby i närheten. 40 m öh. 658901-153514. Ej infört på karta pga platsbrist.

Torsåker sn TK 9HNO

Ingår nu i Frustuna-Kattnäs församling. Se denna. Kyrkan av sten med torn härrör från ca 1200.

Torö sn. TK 9ISV

Den tornlösa träkyrkan byggdes 1699.

Kastbåden. Kast- till vårdkast? 21,3 km SSV Nynäshamn. 6513-1616

335 Landsort. ”På södra delen av Öja har det likaledes stått en vårdkase...Detta är den sydligaste av Stockholms skärgårds vårdkasar.” SSSk s 305. Vårdkasenr 51 enl. A. Nr 47 enl. SV. 15 m öh. 19,5 km SSV Nynäshamn. 65149-16193

Välkasen. På södra delen av ön vid Landsort. Se Landsort.

336 Vårdkasberget. På södra delen av ön O Herrhamra. ”På Vårdkasberget på södra delen av Torö är vårdkasar styrkta genom kartor från 1700-talet.” SSSk s 305. 12,8 km SV Nynäshamn. 6522-1616

Trosa. TK 9HNO 9INV

Nuamera **Trosa-Vagnhärad**. Kyrkan av sten härrör troligen från 1200-talet och försågs med torn under 1400-talet.

Vagnhärad skrevs tidigare Wagnshärad. Vagn- jfr vårdkasberget Vagnareberget i Bohuslän.

- 337 Britteborg.** Röse. (Trosa-Vagnhärad 85:1) ”Krön av berg. Nu återstår 5-6 m diam, 0,2-0,3 m h.” RAÄ. 55 m öh. 9HNO 65361-15964
- 338 Hagstugukummel.** Vårdkase belagd här på karta från 1600-t. 3,9 km SSV Trosa. 9INV 6528-1600
- 339 Jättarsberget.** Jätt- till fsv göta ’ge akt på, iaktta’. 4,2 km NO Trosa. 9INV 6535-1604
- 340 Kasberget.** Vårdkase nr 57 enl. SV, nr 49 enl. A. 35 m öh. 9INV 6531-1601
Kumla. 2,1 km N Vagnhärad. 9HNO 6539-1597
- 341 Lysberget.** På Bokön 6,8 km S Trosa. 9INV 6525-1603
Norra Hagberg. 2,7 km VSV Trosa. 9HNO 6530-1599
Södra Hagberget. 3 km SV Trosa. 9HNO 6529-1599

Tumbo sn. TK 10GNO

”Socknen har ursprungligen hetat Tuna. ” ES s 31. Den romanska absidkyrkan av sten med torn härrör från 1100-talets senare del.

- 342 Gunnarskäl.** Gumareskjäl 1369. ES s 24. Sannolikt vaktorn här. Hagtorpet och Valtomta i närheten. 3,5 km NNV Hällbybrunn. 65884-15337
Hagtorpet. Har samband med vaktornet Gunnarskäl. 6587-1533
- 343 Bogsten.** Fornborg (Tumbo 37:1(2)). ”Sydväst om Smedby på Sörby ägor ligger på det s.k. Bogstensberget eller Bergstena en betydlig borglämning. Detta berg är på en sida ganska lodrätt uppstigande.” S4 s 250. ”Bergets högsta del har flagat genom skörbränning, i skrevor sorfärgad jord och på själva krönet en några mm tjock, stelnad, svart massa, förmodligen bestående av tjära och kol. Vårdkasplats?...Vid besök på borgen våren 1977 lade jag märke till ett par större terrassbildningar inom murarna...på vilka man kan misstänka att byggnader varit belägna. Forfatundersökt 1977, högsta värde 774P°.” LR s 33. 60 m öh. 4,2 km SSV Kvicksund. 65886-15293
- 344 Skansberget.** (Jätteberget). Fornborg (Tumbo 34:1). ”Belägen på ett mot S sluttande berg och begränsad av stup och stenvallar.” LR s 34. 1,5 km VSV Gunnarskäl. 4,2 km NV Hällbybrunn. 40 m öh. 65882-15323
Valtomta. 6587-1533

Tuna sn TK 9HSV

Thunum 1285. Ingår nu i Tunabergs sn. Kyrkan av sten dateras till 1200-talets mitt. Tornet byggdes 1877.

Tunabergs sn. TK 8HNV 9HSV

Den tornlösa träkyrkan dateras till ca 1620.

- 345 Bötesberget.** ”Stora Bötet...mosse i Tuna...Det är ingen tillfällighet att det i Stora Bötet ligger ett stort bergmassiv. Detta kallas numera Bötesberget...men har enligt min tro tidigare burit det namn som nu övertagits av mossen.: Böte. Självklart har detta över en halv mil norr om Bråvikens strand liggande berg aldrig haft betydelse som märke för sjöfart.” M s 30. Vårdkase nr 47 enl. A. Nr 12 enl. N. 5,4 km N Nävevarn. 91,9 m öh. 9HSV 65068-15567
Bötet. Mosse som troligen fått sitt namn från Bötesberget. 5,2 km NNV Nävevarn. 9HSV 6506-1555
- 346 Bötön.** S Hummelvik. Holme under Ålbäck. Vårdkase nr 4 enl. N. M s 30. 16 m öh. 8HNV 6501-1571
- 347 Dragsberget.** Vårdkase nr 5 el. N2. 76 m öh. 4,6 km SSO Buskhyttan. 9HSV 65019-15690
Finnholmen. Har samband med endera av vk-platserna 352 Kummelberget eller 354 Vibäck. 4 km SV Oxelösund. 9HSV 6503-1570
- 348 Fläskö.** Fornborg (Tunaberg 44:1). 16 m öh. 3,1 km VSV Oxelösund. 9HSV 65057-15695
Fyrberget. Se Vålberget
- 349 Gullängsberget.** ”Två rösen, det största över 30 i diam.” AS s 226. ”vid mynningen af Bråviken lämningar af en liten bekväm vikingahamn, nu kallad Stora Utterviken, bredvid det 68 m höga ur Östersjön tvärbrant uppstigande Gullängsberget, på hvilket äfven finnas stora stenkummel, sannolikt gamla sjömärken.” S4 s 46. Gullängsberget ”var den stora inseglingsvaktposten för den djupt mot landskapets (Östergötlands) rikaste och mest öppet liggande bygder inträngande havsviken. Från berget, som höjer sig omkring 70 m

öh. har man en synnerligen vidsträckt utsikt över havet, och å andra sidan syns berget från större delen av östra Vikbolandet. Ännu för några år sedan fanns själva kasbotten kvar på berget, ett lager av ruttnad tyrved, 6-5 m i diameter.” LÖ s 194. Vårdkase nr 7 LÖ. Nr 6 N2, nr 47 enl. A. 64,2 m öh. 5,7 km SSV Buskhyttan. 8HNV 64993-15650

Hagstugan. 4,5 km NNO Nävevarn. 9HSV 6505-1559

350 Hummelvik. N om Dragviken. Vårdkase nr 3 enl. N2. 36 m öh. 4,9 km SSV Oxelösund. 9HSV 65024-15708

351 Jätteberget. Jätte- till fsv gäta 'ge akt på, iakta'. 2,7 km SV Svalsta. 9HSV 6511-1560

352 Kummelberget. ”Lantmätaren har på denna karta avbildat en brinnande vårdkase.” S s 240.

Triangelpunkt 80 m öh. 2,3 km VSV Buskhyttan. 9HSV 65034-15639

Lilla Bötet. 4,3 km N Nävevarn. 9HSV 6505-1556

Tuna. 1,4 km SV Enstaberga.

Urskåla. Skialf-namn? 2,3 km VSV Enstaberga. 9HSV 6513-1558

Utsiktsberget. 1,7 km NNV Buskhyttan. 9HSV 6506-1564

Valsta. 9HSV

353 Vibäck. (tillhörde tidigare Nicolai förs.) ”C:a 800 m S gården ligger på ett berg ett avlångt röse.” Vårdkase nr 1 enl. N2, nr 47 enl. A. 3,2 km SV Oxelösund. 9HSV 65042-15708. Ej markerad på karta pga platsbrist, den ligger nära intill nr 350 Hummelvik.

354 Vålberget. 300 m V Skeppsvik. ”Av gammalt känt vårdkasberg, vars röse under de sista åren avlägsnats.” N2 s 9. Vårdkasnr 7 enl N2. Troligen identiskt med kartans Fyrberget. 40 m öh. 1,5 km SSO Nävevarn. 9HSV 65003-15584

Turinge sn TK 10HSO

Kyrkan av sten härrör troligen från 1100-talets slut och försågs något senare med torn.

355 Kumlaberget. Kumla Gårdsberg. ”Nårr om Öster Kumbla by ähr och ett mechta högd hellerbärgh, på hwilket ähro Twenne sammanborne steen kumbel brede widh hwar andra, hwar oppå haffua uthi Feigde tijd warit anrättade stora reesningar af Träwerke, til den ändan uprättade, att sticka bemälde Trääkumbel uthi brand, der Något fiendteligit påkummo, hwar medh gifuandes tecken ifrån den ene orthe till the andra, och När man ähr oppå dessa stenkummell eller muhrar, kan man see öfuer Byrkefiärd, Trögghd och andre widht belägna orther. (Schnell-Stähle s 85). Vårdkase troligen på triangelunkten 62,3 m öh. 3 km NV Turinge kyrka. 65652-15914

356 Kvarnmora borg. Fornborg (Turinge 42:1) 50-60 m öh 65649-15913. Ej utmärkt på karta pga platsbrist då den ligger helt nära vårdkasplatsen 355 Kumlaberget.

357 Kämstaborg. Fornborg (Turinge 23:1) Krön av av begygg. 75 m öh 65661-15962

358 Nyhagen. Fornborg (Turinge 31:1). 5 km NO Nykvarn. 65-70 m öh. 65602-15947

359 Sundsör. Fornborg (Turinge 26:1). ”I skogen ej långt från Sundsör ligger på ett högt berg en borglämning bestående af en ringmur med två ingångar...En dylik men mindre och med en ingång finns på Kvarnmora berg. Äfven vid Ströpsta och Kämsta omtalas borgar.” S4 s 459. ”I fornborgne centrala del...Skärvstenshög, 5 m diam och 0.e m h. ” RAÄ . 5,1 km N Nykvarn. 35 m öh. 65681-15928

Vartå. 76 m öh.

Värsta backe. 32 m öh. 1 km SO Turinge kyrka. 6564-1594

Tveta sn TK 10HSO 10ISV

Kyrkan av sten härrör från 1200-talet. Under 1400-talet försågs den med torn.

Bränninge. Har möjligen samband med vårdkase på fornborgen 214 Kvedesta. 1,8 km S Pershagen. 10ISV 6558-1605

360 Kvedesta. Fornborg (Tveta 44:1). ”Norr om Lanaren...österut en liten ringmur.” S4 s 466. 1,7 km VSV Pershagen. 20 m öh. 10ISV 65593-16045

Vacksta. Vaxsta 1379. 5,2 km SO Nykvarn. 10HSO 6560-1596

Valsta. 4,2 km SV Södertälje. 10ISV 6560-1600

Varnbäcken. Numera försvunnet torpnamn. Bäckan är nu kulverterad och torpet rivet för Hovsjö tätort. 10ISV 6563-1602

Tyresö sn TK 10ISO

Kyrkan av tegel med torn byggdes 1638-40.

Finnborg. ”Ligger 1 km nordväst om Telegrafberget. Förra leden kan möjligen syfta på en vårdkase på detta berg. Det är mycket troligt att man vid anläggningen av optisk telegraf utnyttjade gamla vårdkasberg.” AF s 85. Se Telegrafberget.

Finnklippan. Holme i Erstaviken, Har samband med Telegrafberget. 7,2 km SO Tyresö. 6567-1648

361 Karlberg. Fornborg (Tyresö 113:1) 25 m öh. 65688-16406

Kumla. 1,5 km SSV Trollbäcken. 6568-1636

362 Stensjöberg. Fornborg (Tyresö 106:1). "En borglämning finnes å Åva ägor...vid norra änden af Stensjön på ett mot sjön brant stupande berg." S4 s 503. Läget utesluter flyktborg eller offensivborg. Ligger som enda möjliga punkt för värdkase i leden Dalarö-Stockholm. 60 m öh. 5,7 km S Tyresö. 40-60 m öh. 65654-16432

363 Telegrafberget. Platsen för optiska telegraf. Tidigare värdkasplats se Trinntorpberget som var dess tidigare namn.. 84,8 m öh. 3,9 km SO Tyresö. 65704-16452

Trinntorpsberget. = Telegrafberget. Värdkase enl. Stakell.

Tystberga-Bälinge församling. TK 9HSO NO

Bildades 1997 då Tystberga och Bälinge församlingar slogs samman. Bälinges romanska stenkyrka är från ca 1200. Tystbergas kyrka av sten härrör från ca 1200. Dess torn byggdes under 1400-talets senare del.

Haghallen. 13,6 km SSO Tystberga. 9HSO 6514-1590

Hagstuviken. Förutsätter ett Hagstugan. 13,1 km SSO Tystberga. 9HSO 6516-1591

Hargberget. På Hartsön. Harg- antyder förekomsten av röse. Möjlig vk. Triangelpunkt 39,9 m öh. 19,3 km SSO Tystberga. 9HSO 6512-1596

Hartsön. 20,4 km SSO Tystberga. 9HSO 6511-1596

364 Rullstätter. Fornborg (Tystberga 298:1) 25 m öh. 65179-15833

365 Spetalsudden. Fornborg (Tystberga 297:1) 5 m öh. 65145-15853

366 Stora Finnholmen. Möjlig värdkasplats. 20,2 km SSV Trosa. 9HSO 65122-15974

367 Valberget. Wardharnö 1379. Vid Vålarö. "Namnet Vålarö vittnar om att här hara funnits en bevakningsplats med gamla anor. Det skrives 1379 Warharnö...Värdkassystemets sträckning utefter kusten gör det ju klart, att den genom kartor sedan 1678 bestyrkta kase ingått som ett led i kustförsvaret." S s 247. "Förleden är vardher (vål), m. 'vakt, vakthållning' eller (även våle) bål som tändes på höga berg, v ärdkase, stenröse o.d." LÖN s 195. "En kart av år 1678 markerar en värdkase på ön och betecknar denna som 'kummel'. Vålarö nämnes redan 1379 och...namnets förled är ett fsv Vardh- som säkerligen åsyftar värdkase" se Hellberg i "Kumlabygden". Hellberg har dock tydligen inte klart för sig skillnaden mellan benämningar på vaktstället som sådant och själva värdkase, som endast är ett hjälpmedel för vaktpersonalen. Värdkase nr 48 enl. A. Triangelmärke 16 m öh. 11,5 km SO Sjösa. 9HSO 65119-15843

Vålarö. Se Valberget.

Utö sn TK 9INO

Kyrkan av sten med torn byggdes 1849-50 och ersatte ett träkapell.

368 Brända bergen. "På västra delen av Ålö har det enligt kartor från och med 1716 funnits en värdkase, som sannolikt har stått på Brända Bergen." SSSk s 305. 9I 15,5 km O Nynäshamn.. 65362-16380

369 Bötsudden. Nättarös nordligaste udde. M s 29, SSSk s 305. "Nättarö omskrivs redan på 1200-talet i seglingsbeskrivningar och beskrivningar av bötesberg, berg där man tände värdkasar för att varna i ofärdstider. Tillsammans med bötesbergen på Ålö och Rånö utgör de en del av ett gammalt varningssystem. Här tände man eldar för att varna i ofärdstider, för annalkande faror. Bötsudden på norra Nättarö är en sådan, med en mycket fin utsikt." 6542-1645

Finnholmen. 17,9 km SSV Dalarö.

370 Mällsten. Hörde tidigare till Ösmo sn. Värdkase nr 45 enl. SV. 30 m öh. 9INO 65277-16286

371 Vålkasen. På SV delen av Ålö. Vid Kasthålsudd. 65341-16378

372 Vårberget. På östra sidan av Utö. Vid Vålkobben? 20 m öh. 20,3 m öh. 65360-16429

373 Värdkasbergen. "På ön Rånös norra udde". SSSk s 305. 14,5 km O Nynäshamn. 65367-16370

Vadsbro sn. TK 9GNO

Den tornlösa stenkyrkan härrör från ca 1200.

374 Flinkesta. Fornborg. (Vadsbro 39:1). "Fornborgen ligger med vid utsikt över åkermarken runt Flinkesta...I en klippskreva nedanför krönet är en stenpackning 3x2 m och 0,2 m h." RAÄ. 30 m öh. 65371-15439

Hagstugan. 4,4 km S Flen. 6544-1546

Kasta. Har möjligen samband med vårdkase på Lagmansö skans. 7,8 km NNV Bettna. 6538-1543

375 Lagmansö skans. Fornborg. (Vadsbro 126:1) ”på ett berg, kallat Skansberget, äro lämningar efter en borg.” S4 s188, 57,3 m öh. 8,2 km NV Bettna. 55-60 m öh. 65380-15419

376 Norrtorp. Fornborg. (Vadsbro 19:1) 40 m öh. 65455-15454

377 Stav. Fornborg. (Vadsbro 18:1) 40 m öh. 65420-15476

Vagnhärad. TK 9HNO

Numerata Trosa-Vaghärad. Se denna. Kyrkan av sten härrör från 1200-talet. Under 1400-talet välvdes den och försågs med torn.

Vallby sn. TK 10GNO

Ingår numera i Kafjärdens församling. Se denna. Kyrkan av sten med ursprungligt torn härrör från 1100-talet.

Vansö sn TK 10HNV

Ingår nu i Vårfruberga sn. Se denna. Kyrkan av sten härrör troligen från 1100-talets slut. Vid 1400-talets tillkom valven och tornet.

Vingåker, Västra TK 9FNO 9GNV NO 9HNV NO 10FSO 10GSV 10HSO

Den stora stenkyrkan härrör från 1200-talet. Under 1400-talet välvdes den i tre skepp och försågs med torn.

Båltorp. Se Uvberget. 5,2 km NO Vingåker. 9GNV 6549-1508

Ellfalla. 70 m öh. 4,3 km VSV Baggetorp. 9GNV 6543-1511

Finnhult. 3,3 km SSO Högsjö. 9FNO 6542-1494

378 Finninge. finninghae 1483. ”En vårdkase kan ha stått på höjden vid Finn(s)torp (93m)...Finnstorp ligger omedelbart öster om Finningen. Vårdkasen kan ha haft förbindelse med Finnhammaren i St. Mellösa (25km) där det kan ha varit en vårdkase och med fornborgen Vikingaberget, Lännäs sn avstånd 14 km, och har med signaler kunnat varsko folket vid Högsjön, Tisnaren o.s.v...Vårdkasen har slutligen och i synnerhet haft betydelse för huvudbygden vid kyrkan i V.Vingåker. Man får kanske antaga att höjden 3 km nordost om kyrkan (Torsberg trp 90 vid byn Vik) haft en vårdkase, eftersom det vid berget ligger en liten sjö, Bålen, vars namn kan vara en förkortning av *Bålsjön, syftande på berget som ett bålberg, vårdkasberg. Avståndet från höjden 93 vid Finn(s)torp och Finningen till Torsberg (80m) vid Vik är 14,5 km och sikten är fri.” AF s 81. 2,1 km SSO Högsjö. 9F NO 65431-14939

Finnstorp. 2,6 km S Högsjö. 9FNO 65425-14937

Finnstorp. Vårdkase troligen på Finnstorpaberget S gården 85 m öh. Se Finninge. 9GNV 65441-15140

Haga. 3,7 km SSV Högsjö 9GNO 6541-1492

Haga. 3 km NO Marmorbyn. 9GNV 6549-1516

Hagaberg. 7,4 km SSO Högsjö. 9FNO 6540-1498

Hagaborg. 5,8 km N Vingåker. 10GSV 6552-1503

Hagaby. 9 km N Vingåker. 10GSV 6555-1502

Hagby. 8 km NNO Högsjö. 10FSO 6552-1495

Hagnäset. 4,3 km ONO Vingåker. 9GNV 6547-1508

Hagstugan. 4,1 km VSV Marmorbyn. 9GNV 6545-1511

Hagtorp. 7 km NNV Vingåker. 10FSO 6551-1499

Hagtorp. 1,3 km VSV Vingåker. 9GNO 6545-1502

Hagtorp. Har Möjlig samband med fornborgen Uvberget. 6 km NV Marmorbyn. 9GNV 6549-1509

379 Hundberget.. Fornborg (Västra Vingåker 128:1) 60-65 m öh. 9GNV 65485-15117

Karsnäs. Triangelpunkt 75 m öh. 9GNV 6537-1508

380 Karstorp. Vårdkase nr 34 enl. Hansson. På höjden 500 m N gården 95 m öh. 2,3 km NNV Högsjö. 9FNO 65470-14917

Karstorp. Ligger intill Vårnäs och Vitmossen. Vårdkasplats troligen på Vitmosseberget (1504-6541) 80 m öh. 4,6 km S Vingåker. 9GNV 65422-15060

Kåstaborg. Karlstorp intill. 75,5 m öh. 6,4 km NNV Vingåker. 10GSV 6551-1500

Sjöbråten. 4,4 km SSO Högsjö. 9FNO 6541-1495

Trollkärrberget. 6 km NNO Högsjö. 10FSO 6550-1495

- 381 Uvberget.** Fornborg (Västra Vingåker 127:1). ”På det vid Edeviken belägna, brant uppstigande Uvberget ses lämningar af låga kullerstensmurar, som enligt sägnen tillhöra en vikingaborg.” S4 s 225. ”På andra sidan sjön (från Skenäs sett) ligger ett berg som kallas Uvberget...Utsigten från berget skall vara särdeles vacker.”. Kan vara vårdkasplatsen för den på Båltorp boende väktaren. 60- 65 m öh. 9GNV 65480-15111
 Vitån. På gränsen till Östergötland. Finnstorp i närheten. 9FNO 6540-1494
 Vitastugan. 4 km SSO Högsjö. 9FNO 6541-1495
 Vitmosseberget. 79 m öh. 4,4 km SSV Vingåker. 9GNV 6542-1504
 Vittorp. 7,4 km SSO Högsjö. 9FNO 6539-1497
 Vittorp. 3,4 km NO Marmorbyn. 9GNV 6549-1517
 Vittorp. 8,4 km NNV Vingåker. 10GSV 6554-1500
 Vårnäs. 4,3 km SSO Vingåker. 9GNV 6542-1506

Vrena församling. TK 9GSO NO 9HSV NV

Innefattar sedan 1994 även Halla och Husby-Oppunda sn. Vrena tornlösa stenkyrka härrör troligen från 1200-talets senare del. Halla romanska stenkyrka är från 1100-talets senare del. Under 1400-talet påbörjades ett torn som aldrig fullbordades. Husby-Oppundas tornlösa stenkyrka härrör troligen från 1300-talet.

- 382 Baldersborg.** Fornborg (Halla 41:1). ”Vid Baldersta på ett mot V brant stupande berg 1 km NV om gården.” H s 92 och Hermelin s 35. ”I dess SÖ del kulturlager som bl.a. krukskärvor, lertrissor, knackstenar och järnsölja.” RAÄ. 4 km SSV Bettna. 9GNO 65283-15476
- 383 Barnberget.** Möjlig vårdkasplats. ”I Prästgårdens hage fanns ett efter våra förhållanden jämförelsevis högt berg, som kallades Barnberget...Socknens kyrkoherde på 1920-talet (Amunsson) framkastade gissning om popularisering från ett ursprungligt ’Bavnberget.’” NM s 61. 9HNV 6534-1556
- 384 Boberget.** Fornborg. (Husby-Oppunda 125:1) 30m öh. 9HNV 65286-15568
- 385 Boön.** Fornborg. (Husby-Oppunda 48:1). ”Af borgar finnas två. Den ena på Boön i Lidsjön och består af två stenmurar af 3 meters höjd, den andra midt emot på fasta landet ofvanför Espedal.” S4 s176. ”I fornborgens SV del strax V om bergskränet är ent terrassering= med plan yta. Mellan den inre och den yttre stenvallen är en husgrundslignandd svag terrassering.” RAÄ. 15 m öh. 9HNV 65310-15612
 Ekeby. ”Röse 30 m i diameter, 5 högar med skärvsten...På krönet och nordvästslutningen av moränhöjd med berg i dagen c:a 200 m SO om Hallbosjön.” AS s 226. 2,6 km SSO Bettna. 9GNO 6530-1549
- 386 Eldhagsberget.** Fornborg. (Husby-Oppunda 19:1). Nära Torps herrgård låg Eldhagsberget (numera tycks sockenborna säga Eldberget), fritt vid en Långhalsfjärd och synligt vida omkring i socknen. Rester av bygdeborgsmurar tyda på att berget haft någon särskild funktion i forna tider.” NM s 61. Troligen vårdkase” eldhage” innehåller både eld- och hag-element. 35 m öh. 9HNV 65328-15556
 Ellesta. Vid Hallbosjön. Trolig vk-plats Glasberget 1 km VNV. 3,9 km VSV Vrena. 9GSO 6524-1548
- 387 Farneby.** Fornborg. (Vrena 16:1) 30 m öh. 65293-15501
- 388 Finnuddahöjden.** Fornborg (Husby-Oppunda 205:1). ”Höjd i Husby-Oppunda. Ek 9H 6b. – Höjden ligger 2 km sydost om kyrkan, innanför ett näs i Lidsjön, Åspedalsnäs. På näset ligger resterna av en fornborg. Dessutom rester av en annan fornborg på Boön utanför näset. (ek 9H 6c).” AF s 61. 9HNV 65283-15603
- 389 Glasberget.** Fornborg (Halla 42:1) 1 km S Halla kyrka. ” 3 m NNV om triangelpunkten är ett röse, 6 m diam och 0,4 m högt.” RAÄ. Triangelpunkt 62 m öh. 4,5 km V Vrena 9G NO 65256-15479

Hagstugan. Har troligen samband med fornborgen Glasberget. 4,4 km SV Bettna. 9GNO 6528-1546

Husbygård. ”Avplanad hög, 40 m i diameter och 3 meter hög. I Trädgården V om Husbyån.” AS s 227. 9HNV 6532-1558

Husby skans. 75 m öh. 7,4 km NO Vrena. 9HNV 6531-1557

Kallvik. 7,5 km ONO Vrena. 9HNV 6528-1559

- 390 Klevabergen.** Fornborg. (Husby-Oppunda 4:1) ”Två stensättningar inom borgen. Den ena 6 m diam och 0.2 m h och den andra 6 m diam och 0.2-0.3 m hög.” RAÄ 15 m öh. 9HNV 65340-15552. Ej införd på karta pga platsbrist.

- Valva. Prästgården. 8,9 km NO Vrena. 9HNV 6533-1557
- 391 Vallbykvarnen.** Fornborg. (Husby-Oppunda 129:1) 35 m öh. 9HNV 65340-15560. Ej införd på karta pga platsbrist.
- 392 Äspedal.** Fornborg. (Husby-Oppunda 47:1). 15 m öh. 9HNV 65306-15607. Ej införd på karta pga platsbrist.

Vårdinge sn. TK 9HNO 10HSO

- Kyrkan av sten med torn härrör troligen från ca 1200.
- Wardhunge 1285. ”Betecknande är, att av de fem ’gambla monumenter’, som Vårdingepresten rapporterar vid rannsakingarna 1667, icke mindre än tre äro fornborgar, vilket också föranlett tillägget: ”Gissningar här om, är att dhe hafwa varit wårdebergh, hwar af soch en sitt namn bekommit hafwer.” SOI s 248. Grundordet har säkerligen innehållit fsv vardh ’vakthållning’. SOI s 536. 9HNO 6546-1589
- 393 Björsta skans.** Fornborg. (Vårdinge 128:1). Bergshöjd. ”innanför vallen är en 4 m l, 2 m br och 0.4-0-7 m h av 0-2-1 m stenar” RAÄ.” 45 m öh. 10HSO 65530-15875
- 394 Bålberget.** Fornborg. (Vårdinge 76:1) 60 m öh. 10HSO 65503-15907
- 395 Bäckén.** Fornborg. (Vårdinge 110:2). ”Röse 8 m i dam 0.4m högt” 35 m öh. 65517-15882
- 396 Fornborg.** (Vårdinge 129:1) 45 m öh. 10HSO 65547-15890
- Hagstugan.** Har samband med fornborgen Hjortsberga. 1,3 km S Mölnbo. 9HNO 6547-1592
- 397 Hjortsberga. (Lundby).** Fornborg. (Vårdinge 50:1) Hagstugan intill. 55 m öh. 9HNO 65467-15920
- 398 Nysund.** Fornborg. (Vårdinge 40:1) ”Från borgens NV del har man vidsträckt utsikt.” RAÄ . 55 m öh. 9HNO 65474-15935
- 399 Nådhammar. (Johannesberg.)** Fornborg. (Vårdinge 230:1) 25-50 m öh. 9HNO 65447-15937
- 400 Sjuenda.** Fornborg. (Vårdinge 124:1) På näset bvid Kvarntorp. 30 m öh. 10HSO 65536-15889. Ej införd på karta pga platsbrist.
- 401 Skarberga.** Fornborg. (Vårdinge 276:1) 55-70 m öh. 9HNO 65446-15917
- 402 Storön.** Fornborg. (Vårdinge 119:1) Ö i Sjundasjön. 30 m öh. 10HSO 65527-15889. Ej införd på karta pga platsbrist.
- 403 Valstaberget.** Fornborg (RAÄ). ”På detta berg tände man förr vårdkasar” S s 294. 9HNO 65449-15910. Ej införd på karta pga platsbrist.
- 404 Östersättra. (Egna hem).** Fornborg. (Vårdinge 37:1) 55 m öh. 9HNO 65484-15939

Vårfruberga församling. TK 10HNV

- Församlingen bildades 1997 genom sammanslagning av församlingarna Fogdö, Helgarö och Vansö. Fogdö kyrka av sten, en av Södermanlands största, är uppförd under 1100-talet och har ursprungligt torn. Helgarö kyrka av sten är till sina äldsta delar från 1100-talets slut. Tornet är från 1886. Vansö kyrka av sten härrör troligen från 1100-talets slut. Vid 1400-talets mitt tillkom tornet.
- Haga. Har samband med fornborgen Helgarö borg. 9,8 km NO Kjula. 6591-1557
- 405 Helgarö borg.** Fornborg (Helgarö 42:1). Krönläge av mindre bergsrygg. ”Norr om Helgarö kyrka ligger en borglämning, kallad Helgarö borg, i kyrkbyns ände.” S4 s 325. ”Bart berg i N och O, jordavlagringar i S” GF s 88. 20 m öh. 9,2 km NO Kjula 65915-15567
- Husby. 6,8 km NV Abborrberget. 6589-1564
- 406 Karleby borg.** Kalby. ”Karleby skans”. Fornborg. (Fogdö 70:1). ”O om ’Karleby borg’ ligger stora stenkummel.” S4 s 332. ”Bart berg med moränavlagringar.” GF s 88. 35 m öh. 65921-15630
- 407 Rällingeborg.** Fornborg (Helgarö 32:1). ”NV om Rällinge ligger en annan borglämning, Rällinge borg som länge antagits vara Ingjald Illrådes fäste”. S4 s 325. 36,1 m öh. 10,9 km NO Kjula. 65935-15573
- 408 Stenby.** Fornborg. (Fogdö 56:1). ”Borgen inre täckt av ett tjockt kulturlager...tyder på att borgen varit bebodd. Inuti borgen skall enligt Indebetou ha funnits en vårdkase.” RAÄ. ”N om Stenby ligger den s.k. ’Stenby skans’ på en ansenlig enstaka bergshöjd och på norra slutningen av Borgberget ligger ett platt kummel.” S4 s 331. ”Jordavlagringar och bart berg”. GF s 88. 65-90 m öh. 65907-15622
- 409 Stenhammar.** Fornborg (Fogdö 488) Krönläge. 15-25 m öh. 10HNV 65916-15591
- Vålnäs.** 15 m öh. 6594-1558.

Västerhaninge sn TK 9INV NO 10ISV SO

- Kyrkan av sten med ursprungligt torn härrör från 1200-talet.
- 410 Berga.** Fornborg (Västerhaninge 286:1) Krön av brant berg. ”Omedelbart V om ingången grenar yttermuren ut sig och bildar en närmast kvadratisk formation 5 x5 m av 0.5-0.7 m stenar.” RAÄ. 35-45 m öh. 10ISO 65538-16317
- 411 Ekeby.** Fornborg (Västerhaninge 123:1). ”På Ekeby ägor anträffas inne i skogen på ett högt berg i närheten af Vädersjön en borglämning.” S4 s 214. 65 m öh. 6,3 km SV Västerhaninge. 10ISV 65536-16277
- 412 Fornborg.** Fornborg (Västerhaninge 115:1) ”på körnet är en radiomast” RAÄ. 45-60 möh. 10ISO 65570-16272
- 413 Häringe.** Fornborg (Västerhaninge 180:1) Stort och högt berg. 20-22 m öh. 9INO 65471-16282
- 414 Näringsberg.** Fornborg (Västerhaninge 312:1) 50 m öh. 65522-16306
- 415 Tornberget.** ”Tornberget kan vara mycket yngre, och där är det väl inte uteslutet att det vanliga ordet torn ingår. Bergets läge är ju utmärkt för en vårdkase, eller om man så vill, ett bevakningstorn. Men utsikten tycks ju vara milsvid även utan torn.” Carin Calissindorff i pers. meddel. från Ortnamnsarkivet. ”Enl. excerpt skall på Tornberget ha funnits en vårdkase i äldre tid. På högsta punkten vid triangelpunkt finns i berget några järn insatta i berget. På platsen är ett äldre utsiktstorn av trä.” RAÄ. 110,9 m öh. 5,9 km VNV Västerhaninge. 10ISO 65594-16265
- 416 Sjöstugan.** Fornborg (Västerhaninge 335:1) 30-45 m öh. 10ISO 65520-16316
- 417 Sågen.** Fornborg (Västerhaninge 222:1) Krön av brant berg. 45 m öh. 10ISO 65587-16299 Tunatorp. Förutsätter ett försvunnet Tuna. 3,7 km VSV Västerhaninge. 10ISO 6558-1628
- 418 Vårdberget.** ”Af älderdomslemningar förekomma högar...på...Vårdberget,” TS s 326. **EJ**

LOKALISERAT

Värgård

Välsta. Skrivs på Sveriges Topografiska kartor III:A:1 Välsta. 45 m öh. 2,9 km VSV Västerhaninge. 10ISO 6555-1629

- 419 Östnora.** Fornborg (Västerhaninge 160:1) Vid Amundsfjärdens mynning. 35 m öh. 10ISO 65497-16286

Västerljung sn TK 9HSO NO

Kyrkan av sten härrör troligen från ca 1200. Under 1400-talet välvdes den samt försågs med torn

Hagstugan. Möjligen anknötning till Vittseberget. 9,9 km VSV Trosa. 9HSO 6524-1595

- 420 Hagudden.** Fornborg (Västerljung 68:1). 14,4 km SV Trosa. 5 m öh. 9HSO 65190-15956
- Tuna.** Twinom 1383. Fornborg (RAÄ). ”Här har hittats Nordens hittills största forntida guldsfatt.” ES s 87. ”Inom Tunas gränser finns i övrigt en fornborg.” HT s 216. 4,7 km SV Vagnhärad. 9HNO 6533-1595
- 421 Vittseberget.** Fornborg (Västerljung 99:1) Hagstugan i närheten. 50 m öh. 9HNO 65250-15933
- 422 Vårdkaseberget.** Fornborg (Västerljung 202:1). ”Bergets krön är skadat av brand, varför det är troligt att här stått en vårdkase.” RAÄ. ”vth widh siön, ståår trä-wircke til kumbel uprest, Gudh låte thet inthet behöfwat.” Schnell-Stähle s 97. Triangelpunkten vid Stångskär? 6 m öh. 5,7 km V Trosa. 9HNO 65306-15962

Västermo sn TK 10GSV NV

Kyrkan av sten härrör troligen från 1100-talets slut och hade ursprungligen torn..

- 423 Finningen.** ”Namnet Finningen har väl ursprungligen syftat på den smala udde vid vilken holmarna (Finningsholmarna) ligger. Det kan vara bildat till ett ord finne ’vårdkase’. En vårdkase kan ha stått på Åsen utmed uddens västra sida. Den kan ha haft förbindelse med en vårdkase på Finnhammaren, St.
- Mellösa, Örebro län. Avstånd 16,5 km. Vidare kan den ha stått i signalförbindelse med en fornborg på Visberget i Västermo sn, avstånd omkring 9 km (rakt österut) och med fornborgen Viksberg vid gården Ås, Julita sn, avstånd 17,5 km riktning sydost.” AF s 82 11,2 km V Alberga 10GSV 65725-15063
- Hagstugan. Torde ha samband med fornborgen Rävberget . 3,2 km N Alberga. 10GNV 6576-1517
- 424 Kasön.** Stensättning (Västermo 14:1). På Värhulta ägor. 10,7 km VNV Alberga. 10GSV 65745-15060
- 425 Rävberget.** Fornborg (Västermo 15:1) ”Mycket tveksam karaktär av fornborg” RAÄ. 50 m öh. 65792-15163

Vittensten. 8,3 km SV Kungsör. 10GNV 6582-1511
Värhulta. ”uppgifves fordom ha varit en bondgård och hetat Vaernhulta.” S4 s 237. 35 m öh. 8,6 km VNV Alberga. 10GNV 6576-1509

Ytterenhörna sn TK 10H SO

Se **Enhörna sn**. Den romanska absidkyrkan av sten byggdes under 1100-talet och hade ursprungligen östtorn.

Ytterjärna sn TK 9INV 10ISV

Kyrkan av sten med torn härrör från 1100-talets senare del.

426 Brandalsund. Fornborg (Ytterjärna 67:1). ”En borglämning ligger S om Brandalsund och består af två ej vidare betydande murar. S4 s 434. 15-45 m öh. 5 km S Pershagen. 10ISV 65553-16061

Kumla. 3 km SSO Järna. 10ISV 6551-1602

Ytterselö sn TK 10HNO

Ingår sedan 2002 i Stallarholmens församling. Kyrkan av sten med torn härrör från ca 1200.

Bränntorp. 6,4 km NO Stallarholmen. 10H NO 1583-6588

427 Bålberget. Fornborg (Ytterselö 113:1). ”På Borr- eller Båkberget vid Åleby äro tydliga lämningar efter befästningar.” S4 s 385. ”Bart berg med tunna moränavlagringar.” GF s 90. Namnet antyder vårdkase på borgen. 8,8 km NNO Stallarholmen. 30-45 m öh. 65911-15835

Bränntorp. Har samband med vårdkase på Fjällstaberget. 6,4 km NO Stallarholmen. 6588-1583

Eldholmen. ”Ellholm 1600-t senare hälft” S s 292. LÖN s 158. 10 m öh. 4,9 km O Stallarholmen. 6584-1584

428 Fjällsta. Stensättning. (Ytterselö 17:1). ”Detta berg, vid hvars fot byn Fjälstad ligger, är temligen högt, och på dess topp ligger nu en stor stenhög...Från berget har man den herligaste utsigt öfver hela Selaön, Strengnäs, Tosterön och fjordarna deromkring.” HGSL. ’Stenhögen’ kan vara en vårdkasbotten. Triangelpunkt 49,5 m. 6,3 km NO Stallarholmen. 65881-15826

429 Hagudden. Trolig vårdkasplats. 3,4 km O Stallarholmen. 15 m öh. 65834-15831

Husby. 1,2 km ONO Stallarholmen. 6583-1580

Karlby. Ligger intill kastalen vid Östa. Manskapsförläggning? 1,3 km NNO Stallarholmen. 6584-1580

430 Lötagsberget. Fornborg (Ytterselö 182:1). ”Bart berg.” GF s 90. 20 m öh. 10HNO 65872-15819

Tuna. Tunasila 1314. 2,8 km ONO Stallarholmen. 6583-1582

Valla. ”På Valla ägor...ligger en större hög, på hvilken fordom Valborgsmässoeldar tändes.” S4 s 382. Troligt samband med kastalen vid Östa. 2 km N Stallarholmen. 65851-15794

431 Ytterselö 187. Fornborg (Ytterselö 187:1). ”På krönet ett 10-tal runda stensamlingar 3-5 m i daim. 0,3-0,5 m höga” GF s 90. Tuna i närheten. 10HNO 65849-15817

432 Östa. ”en ruin på Östa ägor. Den är ’cirkelformig, liknande ett mindre torn, 5-8 fot högt.’ På en sidan är den försedd med ett fönster, som börjar 1 m över marken...av stora råa gråstenar till en tjockled av 1,8 m...Diametern är 8,5 m...Av allt att döma har ruinen tillhört ett på slutningen ned mot det viktiga sundet in till Mälarens inre delar uppfört befast torn. Däremot finns intet, som tyder på att den tillhört en rundkyrka.” Frölén II s 160. Alltså en kastal. 35 m öh. 1 km N Stallarholmen. Återfinnes ej i RAÄ:s förteckning över fornminnen. 65841-15797

Åkers sn TK 10HSV SO NV NO

Kyrkan av sten härrör från 1100-talets slut och försågs något senare med torn.

433 Bålberget. Fornborg (Åker 233:1) Trolig vårdkasplats. 600 m V Bråtorpsjöns N spets. 5,8 km S Finninge.

60 m öh. 10HNV 65772-15694

Finnsjön. Se Magsjöberet. 10,4 km VSV Åkers styckebruk. 10HSV 6565-1566

434 Forsa I. Fornborg (Åker 20:1) Se Forsa II.

435 Forsa II. Fornborg (Åker 148:1) ”Alldeles intill segelleden lågo...de bägge Forssaborgarna. De användes nog både i defensivt och offensivt syfte. Märkligt är att de ligga så nära varandra, avståndet...är knappa 200 m.”. Engel s 13. 54 m öh. 1,5 km SSO Åkers styckebruk. 10HSO 65707-15750

- 436 Karlslund.** Fornborg (Åker 42:1). ”C:a 1½ km nordväst om Åkers Styckebruk, 500 m nordväst om Karlslund ligger en medelstor fornborg, Karlslundsborgen. Den är ej särdeles väl byggd.” Engel s 13. 60 m öh. 2 km V Åkers styckebruk. 25 m öh. 10HSV 65715-15721
- 437 Mörtsjö ringmur.** Fornborg (Åker 39:1). ”Den största och mest intressanta borgen är Mörtsjö ringmur...Denna ligger på ett 85 m högt, mycket sönderklyftat berg 1500 m sydväst om Åkers Styckebruk.” Engel s 12. Triangelpunkt 80,8 m öh. TK 10HSV 65693-15723
- 438 Stacksund.** Fornborg. (Åker 26:1). ”ett egendomligt, 12 m långt och tydligt av människohand upplagt murparti som kan hava tillhört försvarsanläggningarna utmed denna segelled.” Engel s 12. 90 m öh. 6,7 km S Åkers Styckebruk. 55-75 m öh. 10HSO 65650-15783
Tuna. Skarpatunom 1370. 2 km N Åkers Styckebruk. 10HSV 6573-1574
- 439 Valsberga.** Möjlig vk-plats på höjden N gården. 55 m öh. 3 km NNV Åkers Styckebruk. 10HSV 6574-1573

Årdala sn. TK 9HNV

Kyrkan av sten med torn härrör från 1100-talets slut.

- 440 Finnsta.** Möjlig vårdkasepå höjden mellan Finnsta och Finnstatorp. 6,7 km SV Sparreholm. 65442-15567
Hagstugan. 10,6 km SSV Sparreholm. 6539-1559
- 441 Simora.** Fornborg. (Årdala 3:1) 55 m öh. 9HNV 65378-15584
- 442 Stäringe.** Fornborg. (Årdala 205:1). På berget vid Månsjöns S strand. 40-45 m öh. 9HNV 65364-15537
Utkiksberget. 6 km NO Bettna. 6536-1552
- 443 Vibyholm..** Fornborg. (Årdala 124:1) . På södra delen av Djurön. Hagstugaan och Skälbynäs i närheten. 40-45 m öh. 9HNV 65402-15612

Ärla sn. TK 10GSO NO 10HSV NO

Kyrkan av sten byggdes 1782-84 och ersatte en medeltida stenkyrka på annan plats. Tornet byggdes 1845.

- 444 Fagerklev.** Fornborg. (Ärla 21:1) 200 m V Fagervik. ”är ganska obetydlig ifråga om murarnas höjd och utformning.” Schnell -54 s 27. 55 m öh. 7,2 km VSV Ärla. 10GSO 65692-15436
Hagstugan. 3,5 km V Ärla. 10GSO 6573-1545
- 445 Ogaklev.** Fornborg (Ärla 34:1). 2500 m SO kyrkan. ”Fornborg på berget Ogaklev 300 m väster om Vabro...Från bergets ganska oländiga platå har man utsikt runt hela horisonten.” Schnell-54 s 27. ”Jordavlagringar i NV, annars bart berg.” GF s 86. Karlemo, Rinkesta och Vitkärr ligger i närheten.
5,1 km SV Ärla. 10GSO 65692-15465
- Rinkesta.** Antyder manskapsförläggning. Har samband med fornborgen Ogaklev. 2,8 km SSV Ärla. 10G SO 6570-1548
Vabro borg. Se Ogaklev.

Ärja sn

Ingår numera i Åkers sn.

Öja sn TK 10GSV NV

Den nyklassicistiska stenkyrkan med torn byggdes 1847-50. Från den föregående medeltida stenkyrkan sparades ett gravkor från 1720-talet.

- 446 Borgklippan.** Borg (Öja 67:1). ”Fasta borgar ha här rest sig i Rekarne t.ex. i Stora Sundby.” W s 19. 1,5 km SSO Alberga. 30 m öh. 10GSV 65724-15183
- 447 Bålbergsudden.** Förutsätter en vårdkasepå ett Bålberg. 4,8 km S Alberga. 10GSV 6568-1518
Hagby. 2,2 km ONO Alberga. 10GSV 6574-1519
- 448 Visberget.** Fornborg (Öja 38:1). Wijshällen 1684. ”På det s.k. Viseberget norr om Bårsta ligger en borglämning.” S4 s 242. ”I Öja s:n med Visberget finns ett Husby.” Hellberg s 117. ”Från Vishällen kunde man midt i höst- eller vinternatten förr höra vilda glädjeskrån och belysas af eldar flammande inom ringmuren.” Dybeck cit. efter Hellberg s 118. 35 m öh. 3 km V Alberga. 10GSV 65727-15146

Ösmo sn TK 9INV NO

Kyrkan av sten med torn härrör från ca 1200.

- 449 Björsta.** Fornborg (Ösmo 139:1). Kummelgårde, Hagalund och Valsjö i närheten. 30-40 m öh. 9INV 65380-16203
- 450 Bålberget.** Fornborg. (Ösmo 340:1). ”Berg å Hammersta...Upptecknaren uppger: »Det skall förr ha varit fästningar där. Stora murar finnas ännu kvar.» Det berg som avses, syns vara punkt 86,3 mellan sjön Tärnan och Hammersta.” S s 294. 800 m SSV ’Stadsbergsknuv’. 5 km O Grödbby. 50-65 m öh. 9INV 65476-16233
Eldbrandskår. 12,5 km SSV Nynäshamn. 9ISV 6521-1622
Stadsbergsknuv. Se Bålberget.
- 451 Hammersta 1.** Fornborg (Ösmo 315:1) Vk-plats enl. tradition. ”ruiner vid Hammersta efter en borg eller ett kloster.” HGSL. Om Hammerstaruinen se Lundberg: ’Ruinen vid Hammersta’ i Sv. Fornminnesfören. Tidskrift 10/1900. 6,5 km NO Ösmo. 35 m öh. 9INO 65468-16261
- 452 Hammersta 2.** Fornborg (Ösmo 319:1) 25 m öh. 9INO 65458-16260. Ej kartmarkerad pga platsbrist.
Kronberget. Möjlig vårdkase i leden Landsort – Stockholm, men ej helt nödvändig. Triangelpunkt 59,1 m öh. 2,5 km SO Ösmo. 9INV 6541-1622
Kummelgårde. 3,5 km SSV Ösmo. 9INV 6538-1620
- 453 Själv.** Fornborg (Ösmo 340:1) Skialfby 1331. Vaktorn? ”På Skälfs skog ligger ett berg, ”Borgen” kalladt, hvars östra och norra mera tillgängliga sidor äro befästade genom en gråstensvall.” S4 s 520. ”Det är beläget ’ovanpå östra kanten av en bred odlad avsats i landskapet, vilket åt väster begränsas av högre uppstigande skogsmark och åt öster stupar nedåt slätten vid ån.’...Från ett på denna plats uppfört vaktorn bör man ha haft möjlighet att överblicka åtminstone någon del av den närbelägna Situnaviken.” ES s 46. 50-65 m öh. 9INV 65475-16232. Ej kartmarkerad pga platsbrist.
Stadsbergsknuv. Se Bålberget.
- 454 Söderbygård.** Fornborg (Sorunda 783:1) 50-65 m öh. 9INV 65392-16168. Ej kartmarkerad pga platsbrist.
- 455 Vidbynäs.** Fornborg (Ösmo 381:1) Krön av berg. 25-40 m öh. 65386-16226
- 456 Vikingaborgen.** Fornborg (Ösmo 378:1) 55 m öh. 9INV 65454-16193
- 457 Viksten.** Vårdkase nr 52 enl. A. Nr 46 enl. SV s 72. 67,1 m öh. 9ISV 65209-16238
- 458 Vinsberget.** Vårdkase nr 55 enl. SV s 72. 67,1 m öh. 3 km SV Nynäs herrgård. 9INV 65328-16197
- 459 Vålberget.** ”På en karta från 1687 markeras en ’vålkase’ på Vålberget (Vårdberget NEK) på Järflotta.” SSSk s 305. 30 m öh. 8,5 km SSV Nynäshamn. 9INV 65256-16219
- 460 Vårkaskärret.** Vårdkase vid Ångsvik N om Draget. SSSk s 305. 7 km SSV Nynäshamn. 9INV 6529-1620
- Östertälje sn TK 10ISV**
Införlivades 1963 med Södertälje stad. Kyrkan med spetsigt tak och putsade fasader stod färdig 1962. Hagaberg. 2,7 km O Södertälje. 6564-1605
- 473 Glasberga.** Fornborg (Östertälje 161:1) ”Fynd av stora mängder träkol” RAÄ. 45 m öh. 10ISV 65660-16082
- 474 Gärtuna.** Fornborg (Östertälje 207:1) 65627-16081
- 475 Käggeboda.** ”Fornborg” (Östertälje 289:1). Ej längre ansedd som fornborg utan markeras som Härd. På den västra av de tre topparna på det berg, som ligger 500 m söder om Viksberg och 250 m söder om en vik till Södra Björkfjärden. Inom fornborgen finns några osäkra stensättningar. Från borgen har man god utsikt över Södra Björkfjärden och Södertäljeviken...Ytterligare en fornborg finns vid Käggeboda (RAÄ 292) 150 m öster om föregående på den mellersta av bergets toppar.” Rydberg s 31. ”På berget öster om Käggeboda finns två fornborgar Den ena fornborgen ligger på det bergets högsta punkt, 38 meter över havet. Berget stupar brant i väster, nordväst och i sydväst, där det höjer sig ca 20 meter över omgivande terräng. I öster gränsar borgen mot en ca 6 meter djup svacka, i söder är det långsluttande och övergår i den omgivande terrängen. Det finns murar i norr och sydost. Muren i norr är ca 14 meter lång, 1,5 – 2,5 meter bred och ca 1.30 meter hög. Den består nedtill av runda, meterstora stenar och ovanpå ligger mindre, skarpkantiga. Muren spärrar av en svacka, som leder upp på borgen från norr. Svackan fortsätter rakt över borgområdet till den and
- Österhaninge sn TK 9I SVSO 10ISV SO**
Kyrkan av sten är dendrokronologiskt daterad till ca 1318. Tornet påbörjades vid medeltidens slut.. Tingställe: Täckåker. TS s 318.
Finkarudd. 7,3 km VSV Dalarö. 10ISO 6556-1641

- Finnedal. 3,1 km O Vendelsö. 10ISO 6566-1639
- 461 Högsta.** Fornborg (Österhaningne 533:1) 40-50 m öh. 10ISO 65627-16368
- 462 Kasberget.** „Öster om Österhaninge kyrka ligger Kasberget.“ SSSk s 305. Ligger intill Valsta. 60 m öh. 5,2 km SO Jordbro. TK 10ISO 65588-16381
- 463 Kikareberg.** Fornborg (Österhaninge 170:1). <bergskrön. Vidsträckt utsikt. En fornborg ligger nedanför Kikareberg 500 m NV Österhaninge kyrka. 2 km SSO Jordbro. ”På själva kränat är två sommarstugetomter och i kanterna ytterligare några stycken...Stensättning (belägen på krönet av borgen) rund 7 m diam och 0,3 m h” .RAÄ. 50 m öh. 10ISO 65591-16346
- 464 Lännåker.** Fornborg (Österhaninge 31:1) 45 m öh. 10ISO 65586-16402
- 465 Nedre Bihagen. Stegsholm.** Fornborg (Österhaninge 23:1) På ett brant berg vid Gälös sydöstra sida söder om gården. 8 km VSV Dalarö. Vid Långgarnsfjärdens N strand. 20 m öh. 10ISO 65540-16426
- 466 Nor.** Fornborg (Ösmo 28:1) Vid Aksvikens inre del. 15 m öh. 65551-16413
- 467 Ruda skans.** Fornborg (Österhaningne 318:1). Vid Övre Rudasjöns V strand. 25 m öh. 0,8 km NNV Handen. 10I SO 65634-16330
- 468 Sanda.** Fornborg (Österhaningne 403:1) ”Bergskrön. Fin utsikt med höghus i fonden. Centralt är plana berghällar.” RAÄ. 45 m öh. 10ISO 65591-16358
- 469 Sandemar.** Fornborg (Österhaninge 79:1). ”30 m SÖ om fornborgen är på en bergklack en oklar stensträng, 30 m l (N-S), möjligen har denna bergklack haft fortifikatoriskt samband.” RAÄ. 25-35 m öh. 10ISO 65606-16453
- 470 Valsta. 1** Fornborg (Österhaningne 207:1). 500 m SV gården.”På krönet i centrala delen av fornborgen är ett röse, 5 m diam och 0.5 m h.” RAÄ. 6 km SO Jordbro. 25 m öh. 10I SO 65575-16385. Ej kartmarkerad pga platsbrist.
- 471 Valsta. 2** Fornborg (Österhaningne 217:1). 45 m öh. 10I SO 65593-16391. Ej kartmarkerad pga platsbrist.
Vaxnäs. 7,2 km V Dalarö. 10ISO 6557-1641
- 472 Vårdkasberget.** ”1668 omtalas, att det fanns en vårdkase på Gälö vid en by ’Aske Wijken benämnd’. Den har stått på Vårdkasberget. På kartor från 1700-talet förekommer namnet *Gälökummel*.” SSSk s 304. 8,5 km SO Västerhaninge. 10ISO 6555-1645

Östertälje sn TK 10ISV

- Införlivades 1963 med Södertälje stad. Kyrkan med spetsigt tak och putsade fasader stod färdig 1962. Hagaberg. 2,7 km O Södertälje. 6564-1605
- 473 Glasberga.** Fornborg (Östertälje 161:1) ”Fynd av stora mängder träkol” RAÄ. 45 m öh. 10ISV 65660-16082
- 474 Gärtuna.** Fornborg (Östertälje 207:1) 65627-16081
- 475 Käggeboda.** ”Fornborg” (Östertälje 289:1). Ej längre ansedd som fornborg utan markeras som Härd. På den västra av de tre topparna på det berg, som ligger 500 m söder om Viksberg och 250 m söder om en vik till Södra Björkfjärden. Inom fornborgen finns några osäkra stensättningar. Från borgen har man god utsikt över Södra Björkfjärden och Södertäljeviken...Ytterligare en fornborg finns vid Käggeboda (RAÄ 292) 150 m öster om föregående på den mellersta av bergets toppar.” Rydberg s 31. ” *På berget öster om Käggeboda finns två fornborgar Den ena fornborgen ligger på det bergets högsta punkt, 38 meter över havet. Berget stupar brant i väster, nordväst och i sydväst, där det höjer sig ca 20 meter över omgivande terräng. I öster gränsar borgen mot en ca 6 meter djup svacka, i söder är det långsluttande och övergår i den omgivande terrängen. Det finns murar i norr och sydost. Muren i norr är ca 14 meter lång, 1,5 – 2,5 meter bred och ca 1.30 meter hög. Den består nedtill av runda, meterstora stenar och ovanpå ligger mindre, skarpkantiga. Muren spärrar av en svacka, som leder upp på borgen från norr. Svackan fortsätter rakt över borgområdet till den andra ra muren i söder. Den sydöstra muren finns ca 55 m från den norra och är ca 22 m lång. Den är mycket raserad och är nu ca 3,5 m bred. Höjden är nu högst 0,3 m och har en ingång ca 9,5 m från dess östra ände. Borgområdet är ungefär 55 x 70 m stort och mellan murarna löper den svacka som murarna spärrar av. I övrigt är området jämt, förutom i sydväst där det bildar ett lägre område uppfyllt med större stenblock. Från berget har man en mycket bra utsikt över Södra Björkfjärden och*

Södertäljeviken. Inne i fornborgen finns några osäkra stensättningar, som kanske har fungerat som gravar, förråd av kaststenar, vårdkasbottnar eller något annat.”

Käggeboda, fornborg 2

Den andra fornborgen ligger ca 150 meter öster om den första. Den högsta höjden är där 50 m.ö.h och höjden över omgivande terräng i norr är ca 30 m. I söder är berget

mycket långsluttande. Bergstoppen stupar brant överallt utom i nordväst och i sydsydväst – där murarna hade byggts upp. Den nordvästra muren är 16,5 m och slutar där berget stupar brant. Den muren är väldigt raserad. I norra delen är muren bäst bevarad, ett flertal stenar har dock rasat utefter sluttningen. Muren är som högst 0,85 m hög och ca 2 m bred.

Den södra muren utnyttjar naturens struktur, och bredvid ingången finns ett 4 x 4 och 2 m högt flyttblock. Mellan det och bergväggen har muren byggts ut. Borgområdet är ca 60 x 90 m brett, och man har här haft möjlighet att också ha en anlagd vattensamling.

Utsikterna är lika bra som i den andra fornborgen.” (www.viksberg.org/Konsek7.htm).

Detta kan vara ett exempel på en fornborg + vårdkasplats. 50 m öh. 65705-16028. Ej införd på karta pga platsbrist..

- 476 Ryska borgen.** Fornborg (Östertälje 162:1). 26 m öh. 3 km VSV Salem. 65650-16086. Ej införd på karta pga platsbrist..

Österåker sn TK 10GSV 11JSV

Kyrkan av sten härrör från 1100-talets senare del och hade ursprungligen torn.

Finnsta. 11JSV 66046-16526

- 477 Finnstorp.** ”Förre leden i namnet kan syfta på en vårdkase, som kan ha stått på den lilla höjden (65m) vid Finnstorp och som kan ha haft signalförbindelse med fornborgen Vikingaberget (75m), Lännäs sn, och med fornborgen Viksberg, Julita sn, båda på 11 km avstånd.” AF s 82. Hagby ligger alldeles intill. 8,4 km V Åsköping. 10GSV 65559-15073

- 478 Hagberget.** Stensättning. (Österåker 48:1) Krön av låg moränhöjd. Hagby i närheten. 45 m öh. Nödändig Vk-plats. 6,5 km SV Åsköping. 65541-15109

Hagby. 6,4 km VSV Åsköping. 6554-1510

Hagby. 8,8 km V Åsköping. 6555-1506

- 479 Knaborg.** Fornborg. (Österåker 241:1). Krön av berg. 15-45 m öh. 65997-16495

Överenhörna sn TK 10HSO NO

Ingår nu i **Enhörna** sn. Kyrkan av sten med torn härrör från ca 1200.

Överjärna sn TK 9INV 10HSO 10ISV

Kyrkan av sten med smalare kor byggdes ca 1200 som försvarskyrka med övervåning och torn över långhusets östra del. 10ISV 6553-1600

- 479 Borgskans.** Fornborg (Överjärna 22:1) Haga i närheten. 40 m öh. 10HSO 65578-15980

- 480 Ene.** Fornborg (Överjärna 23:1). 24 70 m öh. 65578-15976

Haga. 6,4 km NV Järna. 10HSO 6557-1595

- 481 Linga.** Fornborg (Överjärna 35:1) 70 m öh. 65500-16012

- 482 Lingbo Klöfvängsberg.** ”Fordom hafwer waritt som berättas, Ett wåålbergh eller kummel, på Lingbo Klöfvängsberg, men nu flytt till Alebytorp, närmare sjön.” S s 236. 45 m öh. 9INV 6549-1601

- 483 Mora.** Fornborg (Överjärna 32:1) Krön av moränbundet berg. 50 m öh. 10HSO 65535-15990

- 484 Pärllängsberget.** Fornborg (Överjärna 31:1). Krön av moränbundet berg. 60 m öh. 10HSO 65548-15995

Överselö sn TK 10HNV NO

Kyrkan av sten med kraftigt ursprungligt torn härrör från ca 1200.

- 485 Kölarhagen.** Fornborg? (Överselö 228) ”Krön av bergshöjd...beläget på det högsta berget i området.. 20-25 m öh. 10HNO 65892-15804

- 486 Silkesberget** Fornborg (Överselö 155:1) ”Bart berg i V, jordavlagringar i V” GF s 89. 30 m öh. 5,2 km ONO Abborrhberget. 10HNO 65877-15751

- 487 Skansberget** Fornborg (Överselö 34:1). På Algöholm. ”100x300m, varav 100x190 m inre borg.” GF s 89. 30 m öh. 8,4 km NO Abborrhberget. 10HNO 65925-15751

Skälby. Möjlig vaktorn. 6,5 km NO Abborrhberget. 10HNV 6590-1574

- 488 Stora Rullingen.** Fornborg (Överselö 202:1) Skadad genom stentäkt. 10HNV 65876-15723

- 489 Tynnelsö.** ”Strängnäs biskopen lät, troligen redan vid 1200-talets början, med en murad borg befästa Tynnelsö.” W s 19. 4,3 km NO Abborrhberget. 10HNV 6588-1573

Vittinge. Möjlig vårdkasnamn efter vette-. SOI har dock ”sädesslagsnamnet vete”. Vårdkasei så fall på triangelpunkten 32,8 m öh. NV Sjöborg. 8,5 km NNV Stallarholmen. 10HNO 6591-1577